

Marika Eromäki

Alueellinen kulttuurituottaja

Pienten kuntien yhteistyö kulttuuripalveluiden säilyttämiseksi

Opinnäytetyö

Syksy 2011

Kulttuurialan yksikkö

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: SeAMK Kulttuuri

Koulutusohjelma: Kulttuurituotannon koulutusohjelma

Suuntautumisvaihtoehto: Sosiokulttuurisen työn musiikkipainotteinen suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Marika Eromäki

Työn nimi: Alueellinen kulttuurituottaja – Pienten kuntien yhteistyö kulttuuripalveluiden säilyttämiseksi

Ohjaaja: Jussi Kareinen

Vuosi: 2011

Sivumäärä: 50

Liitteiden lukumäärä: 1

Kuntien rakenneuudistukset muokkaavat myös kuntien kulttuuripalveluita. Pienissä kunnissa erityisesti henkilöresurssien puute vaikuttaa kulttuuripalveluiden vähentymiseen. Opinnäytetyö käsittelee pienten kuntien kulttuuripalveluita sekä pohtii sitä, miten lakisääteiset kulttuuripalvelut pystyttäisiin takaamaan myös tulevaisuudessa pienemmissä kunnissa. Työ käsittelee aihetta kolmen esimerkkikunnan kautta ja esittelee aluetuottajamallia ratkaisuksi palveluiden tasavertaisen saavuttamisen takaamiseksi. Työssä pohditaan myös aluetuottajamallin toteutuksen mahdollisuutta ja keinoja.

Tutkimus on toteutettu laadullisen tutkimuksen keinoin. Materiaalia on kerätty haastatteluin kaikista kolmesta kunnasta kunnan kulttuurityöntekijöiltä, kolmannen sektorin toimijoilta, vapaa-ajanlautakunnilta Karviassa ja Jalasjärvellä sekä sivistyslautakunnalta Honkajoella. Lisäksi työhön on haastateltu Suupohjan Kulttuuriyhdistys ry:n toiminnanjohtajaa. Vastausten pohjalta on tutkittu kulttuuripalveluita kunnissa, kulttuurin merkitystä ja kehittämismahdollisuuksia sekä mielipiteitä aluetuottajamallin toteuttamisesta.

Työssä esitetään mahdollisia tapoja aluetuottajamallin toteuttamiseen sekä mietitään aluetuottajan keskeisiä tehtäviä ja merkitystä yhteistyöalueen kulttuuripalveluille.

Avainsanat: alueellinen yhteistyö, kulttuuripalvelut, kulttuuritoimi, maaseutukulttuuri, kulttuurituottajat

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Culture and Design

Degree programme: Degree programme in Cultural Management

Specialisation: Socio-cultural Work (Music)

Author/s: Marika Eromäki

Title of thesis: Regional cultural producer – The cooperation of small municipalities for saving cultural services

Supervisor(s): Jussi Kareinen

Year: 2011

Number of pages: 50

Number of appendices: 1

The structural reforms of local governments also shape local cultural services. In small municipalities in particular, the lack of human resources affects the reduction of cultural services. This thesis deals with the cultural services in small municipalities, and raises the question of how the statutory cultural services could be guaranteed in smaller municipalities in the future. This thesis introduces the issue through three municipalities and presents a provider model as a solution to make the services reachable and to ensure equality of getting them. The thesis also considers the possibility of implementation and the methods of the regional provider model.

The study has been carried out by means of a qualitative research. The material has been collected by interviewing cultural workers in all three municipalities, third-sector actors and leisure-time boards and committees in Karvia and Jalasjärvi, and education board in Honkajoki. In addition, the executive director of Cultural Association in Suupohja has been interviewed. Based on the responses, cultural services, the importance of culture and development opportunities, as well as views on the implementation of regional provider model have been studied in the municipalities.

This thesis presents a range of possible ways of implementation of the provider model, and sets out the key area of the producer's role and the importance of co-operation between the cultural services in the region.

Keywords: regional co-operation, cultural services, municipal cultural, rural culture, cultural producers

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Kuvio- ja taulukkoluetelo.....	6
Käytetyt termit ja lyhenteet	7
1 JOHDANTO.....	8
2 TUTKIMUSMENETELMÄT	10
2.1 Tausta ja tavoitteet.....	10
2.2 Näkökulma.....	11
2.3 Menetelmät	12
2.3.1 Laadullinen tutkimus	12
2.3.2 Haastattelut.....	12
3 TUTKIMUKSENI KUNNAT.....	14
3.1 Karvia.....	14
3.2 Honkajoki	14
3.3 Jalasjärvi.....	14
4 KULTTUURI KUNNISSA.....	16
4.1 Kulttuuritoimi	16
4.1.1 Karvian kunnan kulttuuritoimi	17
4.1.2 Honkajoen kunnan kulttuuritoimi	19
4.1.3 Jalasjärven kunnan kulttuuritoimi	19
4.2 Kulttuurin merkitys tutkittavissa kunnissa	20
4.3 Kulttuuripalvelut tutkimuksen kunnissa.....	22
4.4 Kulttuuripalveluiden kehittäminen.....	23
5 ALUETUOTTAJA.....	29
5.1 Aluetuottaja kolmen kunnan alueelle	29
5.2 Yhteistyö ja verkostot.....	31
5.3 Kustannukset	32
5.4 Kolmas sektori	35

5.5 Aluetuottajan tehtävät ja työnjako.....	38
6 POHDINTAA.....	42
LÄHTEET	46
LIITTEET	50

Kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuvio 1. Kulttuuripalveluiden merkitys.....	22
Kuvio 2. Miten usein käytät kunnan järjestämiä kulttuuripalveluita?	23
Kuvio 3. Kulttuuripalveluiden kehitys.....	24
Kuvio 4. Mitä kulttuuripalveluiden kehittämisessä tulisi huomioida?	25
Kuvio 5. Aluetuottaja	30

Käytetyt termit ja lyhenteet

Alueellinen kulttuurituottaja	Myöhemmin tekstissä aluetuottaja. Useamman kunnan yhdessä palkkaama kulttuurituottaja.
Webropol-kysely	Internetissä Webropol-ohjelmistolla toteutettu kysely. Vastaajat vastasivat kyselyyn nimettöminä.
Kolmas sektori	Yhdistykset, seurat, järjestöt ja niin edelleen, jotka tuottavat kulttuuripalveluita.

1 JOHDANTO

Suomessa on tällä hetkellä (syksy 2011) yhteensä 336 kuntaa ja 19 maakuntaa. 336 kuntaa muodostavat yhteensä 70 seutukuntaa. Kuntien lukumäärä on vähentynyt viimevuosina kuntaliitosten myötä. (Halonen 2011.) Esimerkiksi vuonna 2008 Suomessa oli vielä 415 kuntaa (Keskimääräinen kuntakoko, [viitattu 7.10.2011]).

Opinnäytetyöni käsittelee kulttuuripalveluita pienissä kunnissa sekä pohtii, miten lakisääteiset kulttuuripalvelut pystyttäisiin takaamaan myös tulevaisuudessa pienemmissä kunnissa. Käsittelen aihetta kolmen esimerkkikunnan kautta. Työssäni esitän alueellista kulttuurituottajamallia (myöhemmin tekstissä aluetuottaja) ratkaisuksi palveluiden tasavertaisen saavuttamisen takaamiseksi sekä pohdin aluetuottajamallin toteutuksen mahdollisuutta ja keinoja.

Monipuoliset kulttuuripalvelut parantavat alueen elinvoimaisuutta ja ihmisten hyvinvointia. Myös kulttuurin työllistävä vaikutus on kasvussa. Yhteisöllisyyden rakentajana ja identiteetin vahvistajana kulttuuritoiminnan merkitys on myös nykyään tunnustettu. (Winqvist 2011.) Kulttuuri on siis tärkeää kunnille ja sen asukkaille. Kuntaliitokset ja muut kuntarakenteiden muutokset ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat tulevaisuudessa myös kulttuuripalveluihin. Kulttuurisihteerin virkoja lakkautetaan tai muodostetaan yhdistelmävirkoja. Henkilöresurssien puute sekä ajan ja rahan puute muokkaavat kuntien kulttuuripalveluita. Kolmannen sektorin kulttuuritoimijat tarvitsisivat uusia tekijöitä, tukea ja rahoitusta. Miten kulttuuripalvelut saataisiin siis säilymään pienissä kunnissa?

Kuntalain (1995/365) perusteella kunta voi järjestää palvelunsa usealla eri tavalla. Kunta voi harjoittaa sopimuksen varaista yhteistoimintaa eli sopimusyhteistyötä, toisin sanoen kunta voi hoitaa tehtävää yhden tai useamman muun kunnan puolesta. Sopimus voi esimerkiksi koskea yhteisen viran perustamista ja kustannusten jakamista. Yhteinen viranhaltija on virkasuhteessa kaikkiin kuntiin yhden kunnan hoitaessa työnantajan velvollisuudet. (Ylitalo 2005, 23-24.) Aluetuottajan palkkaamisen ei välttämättä tarvitse liittyä kunnalliseen organisaatioon vaan esimerkiksi kolmannella sektorilla yhdistyksen kautta kunnat

voivat yhteistoimin perustaa aluetuottajan toimen, kuten Suupohjan seudulla ollaankin tehty perustamalla yhdistys ja asettamalla sille toiminnanjohtaja.

Opinnäytetyöhön on valittu yhteistyökunniksi kolme kuntaa; Karvia, Honkajoki ja Jalasjärvi. Kunnat ovat asukasluvultaan noin 1900-8500 henkilöä. Karvia ja Honkajoki kuuluvat Satakuntaan ja Jalasjärvi Etelä-Pohjanmaahan. Toistaiseksi kaikki ovat itsenäisiä kuntia. Karvia on kummankin kunnan rajanaapuri. Aluetuottajamallista kerättiin mielipiteitä haastatteluin. Opinnäytetyötä varten on haastateltu Honkajoelta sivistystoimenjohtajaa, Karviasta nuoriso- ja kulttuurisihteeriä ja Jalasjärveltä kulttuurisihteeriä sekä nuorisosihteeriä. Lisäksi kuntalaisten mielipiteitä edustamaan on haastateltu Karvian ja Jalasjärven vapaa-ajanlautakuntien jäseniä sekä Honkajoen sivistyslautakunnan jäseniä. Haastatteluissa on otettu huomioon myös kolmannen sektorin rooli kulttuuripalveluiden järjestämisessä haastattelelemalla kolmannella sektorilla toimivia kulttuurin tekijöitä. Vastausmäärän vähäisyyden vuoksi lautakunnille tarkoitettu kysely on lähetetty myös usealle karvialaiselle kulttuurin tekijälle ja harrastajalle.

2 TUTKIMUSMENETELMÄT

Työni tarkoituksena oli löytää vastaus seuraaviin kysymyksiin:

Millaista lisäarvoa alueellinen kulttuurituottaja voisi tuoda pienten kuntien kulttuuripalveluille?

Voisiko alueellisen kulttuurituottajan palkkaaminen usean kunnan alueelle turvata sen, että myös pienissä kunnissa toteutuisi kansalaisten yhdenvertaisuus kulttuuripalveluiden saatavuuden osalta?

Kuntien rakenteet ovat murroksessa ja kuntaliitoksia syntyy jatkuvasti. Kuntien kulttuurivirkoja lakkautetaan ja perustetaan yhdistelmävirkoja. Tästä syystä kulttuuripalveluiden monipuolinen saatavuus saattaa heikentyä. Tässä tilanteessa kuntien pitäisi keksiä uusia keinoja kulttuuripalveluiden säilyttämiseen. Kolmannella sektorilla kulttuuripalveluiden tuottaminen perustuu usein vapaaehtoisuuteen ja talkotoimintaan. Toiminnan vetäminen jää yhden tai muutaman aktiivisen toimijan harteille. Myös tähän tilanteeseen tarvittaisiin helpotusta, sillä vanhojen tekijöiden jäädessä pois toiminnasta on tilalle vaikea saada uusia.

2.1 Tausta ja tavoitteet

Taustana tutkimukselleni on työharjoittelu Karvian kunnan kulttuuritoimessa ja sieltä keskustelun kautta esiin tullut tarve yhteistyöverkostosta lähinnä markkinoinnin osalta. Harjoittelusta sain myös hyvän kuvan pienen kunnan kulttuuritoiminnasta. Myös oma huoleni kulttuuripalveluiden tulevaisuudesta pienissä kunnissa johdatti aluetuottaja-aiheeseen.

Koska olin työharjoittelussa Karvian kunnassa, oli se luonteva valinta yhdeksi kunnaksi työhöni. Kahdeksi muuksi kunnaksi oli tarve valita naapurikuntia ja sitä kautta Honkajoki oli luonteva valinta toiseksi kunnaksi. Honkajoella on myös erilainen kulttuuritarjonta kuin Karviassa, joten myös siksi Honkajoki oli hyvä valinta. Karvian naapurikunnissa Kankaanpäässä ja Parkanossa on käynnissä

kuntaliitosneuvottelut, joten en halunnut valita niitä mukaan työhöni. Kauhajoen koin olevan jo liian suuri kunta työhöni, joten valitsin Jalasjärven, jonka kanssa Karvialla on jo valmiiksi yhteistyötä, Karviassa nimittäin toimii Jalasjärven kansalaisopiston Karvian osasto.

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, millaista lisäarvoa aluetuottaja voisi tuoda pienten kuntien kulttuuripalveluille, miten kulttuuripalveluiden saatavuutta voisi tulevaisuudessa taata, miten lakisääteiset kulttuuripalvelut pystyttäisiin säilyttämään ja miten aluetuottajan palkkaaminen olisi mahdollista toteuttaa. Tutkimuksessa selvitin myös kunkin kunnan kulttuuripalveluiden tilaa ja mahdollisia kehitystarpeita.

2.2 Näkökulma

Tutkimuksessani mietin monia asioita Karvian kulttuuripalveluiden näkökulmasta, sillä kyseisen kunnan kulttuuripalveluista minulla on muun muassa harjoittelun kautta eniten kokemusta. Pyrin kuitenkin käsittelemään kaikkia kolmea kuntaa tasapuolisesti työssäni. Karviasta sain myös eniten vastauksia Webropol-kyselyyn, joten myös tämän vuoksi Karvian kulttuuripalvelut korostuu työssäni eniten.

Haastattelin työhöni kuntien edustajia. Tutkimuksessa korostuvat kunkin haastateltavan omat näkemykset ja mielipiteet. Kaikista haastatteluissa saamistani vastauksista tarkastelen, löytyykö vastauksista yhtenäisiä piirteitä ja mielipiteitä.

Otin tutkimuksessa huomioon kunnan kulttuuritoimen tarjoamien palveluiden lisäksi kolmannen sektorin toimijat eli eri seurat, yhdistykset, yhteisöt ja niin edelleen. Kulttuuripalveluiden kehittämisessä ja tarjonnassa on tärkeää huomioida erilaiset kohderyhmät kuten lapset, nuoret ja vanhukset. Kulttuurin tekemisen tulisi lähteä aina alueen ja sen asukkaiden lähtökohdista, mielenkiinnon kohteista ja tarpeista.

2.3 Menetelmät

Kyseessä on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Tutkimuksessani tämä näkyy erityisesti haastattelutekniikan valinnassa. Vapaa-ajan- ja sivistyslautakunnille suunnatussa kyselyssä on myös monivalintakysymyksiä eli määrällistä tutkimusta. Käsittelen aihetta myös tiettyjen kolmen kunnan näkökulmasta, joten kyseessä on myös tapaustutkimus. Tutkimusmenetelminä käytin teemahaastatteluita ja strukturoitua haastattelua.

2.3.1 Laadullinen tutkimus

Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen ajatuksena on ymmärtää, tulkita ja luoda kuvaava malli tutkittavalle ilmiölle. Aineiston keruussa on pyrittävä monikanavaisuuteen. Laadullinen tutkimus on aina myös tapaustutkimus, sillä se keskittyy johonkin tiettyyn nykyiseen tapahtumaan tai toimintaan tietyssä rajatussa ympäristössä. (Anttila 2006, Pitkärannan 2010, 20-22 mukaan.)

2.3.2 Haastattelut

Tein useita haastatteluita tutkimukseen liittyen syksyn 2011 aikana. Haastattelin Karvian ja Jalasjärven vapaa-ajanlautakunnan jäseniä sekä Honkajoen sivistyslautakunnan jäseniä. Lähetin heille postitse vastauspyynnöt netissä olevaan Webropol-kyselyyn, johon en ensiyrityksellä saanut kuitenkaan riittävästi vastauksia. Lähetin postitse uuden kirjeen, johon liitin kyselylomakkeen ja vastauskuoren. Vastaukset jäivät tästäkin huolimatta vähäiseksi. Webropol-kysely oli strukturoitu kysely, jossa oli sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä.

Vapaa-ajanlautakuntien ja sivistyslautakuntien jäsenet edustivat tutkimuksessani kuntalaisten ääntä. Vapaa-ajanlautakunnilta ja sivistyslautakunnalta sain kaikista kunnista yhteensä vastauksia kolmetoista kappaletta. Koin määrän turhan vähäiseksi, siksi lähetin vastauspyynnön kyselyyn vielä yhdeksälletoista aktiiviselle karvialaiselle kulttuurin harrastajalle ja toimijalle.

Vastauksia kyselyyn tuli eniten karvialaisilta, 61,5 % kaikista vastauksista. Vastaaajista 23,1 % oli Honkajoelta ja 15,4 % Jalasjärveltä. Sain vastauksia kyselyyn yhteensä 27 kappaletta eli vastausprosentti oli 45 %. Vastaaajien keski-ikä oli noin 46 vuotta. Vastanneista 61,5 % oli naisia ja 38,5 % miehiä. Webropol-kyselylomake on tämän opinnäytetyön liitteenä.

Lisäksi haastattelin sähköpostitse teemahaastattelulla avoimilla kysymyksillä Karvian kunnan nuoriso- ja kulttuurisihteeri Maria Laaksoharjaa, Jalasjärven kunnan kulttuurisihteeri Johanna Vaissalaa ja nuorisosihteeri Helena Lampista sekä Honkajoen kunnan sivistysjohtaja Leena Kamppia. Sain vastaukset haastatteluun kaikilta.

Näiden lisäksi lähetin sähköpostihaastattelut myös kahdelle kolmannen sektorin kulttuuritoimijalle kussakin kunnassa. Kolmannen sektorin toimijat valitsin Karviassa aktiivisen toiminnan perusteella ja Honkajoella ja Jalasjärvellä kunnan nettisivujen perusteella. Haastattelut osoittautuivat kuitenkin ongelmallisiksi, koska niihin oli todella hankala saada vastauksia. Sain vastauksia Karviassa kahdelta kolmannen sektorin toimijalta ja Honkajoelta yhdeltä kolmannen sektorin toimijalta. Haastattelin myös Suupohjan Kulttuuriyhdistys ry:n toiminnanjohtaja Henna Ahosta. Suupohjan Kulttuuriyhdistys ry toteuttaa seudullista kulttuuriyhteistyötä Suupohjan alueella.

Kaikenkaikkiaan haastatteluihin oli hankala saada vastauksia, etenkin Webropol-kyselyyn. Aluetuottajamalli koetaan kenties hankalaksi tai tarpeettomaksi aiheeksi tämän hetken muuttuvassa kuntatilanteessa. Viranhaltijoilla saattaa olla myös hankala vastata kysymyksiin rajallisten aika- ja talousresurssien vuoksi. Kulttuurin rajalliset budjetit eivät puolestapuhu aluetuottajan palkkaamista. Vapaa-ajan- ja sivistyslautakuntien jäsenistön vastaamattomuus kertoo myös kenties siitä, että aihetta ei koeta ajankohtaiseksi.

3 TUTKIMUKSENI KUNNAT

Tutkimuksen kohteena olevat kunnat voidaan kaikki määritellä pieniksi kunniksi asukasluvun perusteella. Seuraavissa kappaleissa esittelen lyhyesti kuntien sijainnin sekä elinkeinorakenteen.

3.1 Karvia

Karvian kunta sijaitsee Pohjois-Satakunnassa rajoittuen Etelä-Pohjanmaahan ja Pirkanmaahan. Karvian naapurikuntia ovat Kankaanpää, Honkajoki, Kauhajoki, Jalasjärvi, Kihniö ja Parkano. Maalaiskunnassa on 2640 asukasta (31.12.2010). Kunnan elinkeinorakenne koostuu palveluista 43,7 %, alkutuotannosta 28,3 % ja teollisuudesta 28,0 %. (Karvian kunta sanoin, [viitattu 7.10.2011].) Kulttuuri- ja museotoiminta pyörii kunnassa yhdessä noin 40 000 euron vuosibudjetilla (Laaksoharju 2011).

3.2 Honkajoki

Honkajoen kunta sijaitsee Satakunnassa. Honkajoen naapurikuntia ovat Kauhajoki, Karvia, Kankaanpää, Siikainen ja Isojoki. Honkajoella on 1932 asukasta (31.12.2008). Kunnan elinkeinorakenne koostuu palveluista 42,3 %, alkutuotannosta 36,4 % ja jalostuksesta 19,2 % (muut 2,0 %). (Tunnuslukuja, [viitattu 7.10.2011].) Kulttuurin budjetti oli 6100 euroa vuonna 2011 (Kamppi 2011).

3.3 Jalasjärvi

Jalasjärven kunta sijaitsee Etelä-Pohjanmaalla. Jalasjärven naapurikuntia ovat Kauhajoki, Kurikka, Ilmajoki, Seinäjoki, Kihniö, Parkano ja Karvia. Jalasjärvellä on tutkimuksen muihin kuntiin verrattuna enemmän asukkaita, 8281 asukasta (31.12.2009). Jalasjärvellä harjoitetaan monipuolista yrittäjyyttä, muun muassa kenkä- ja tekstiiliteollisuutta, huonekaluteollisuutta ja puunjalostusta.

Jalasjärveläinen maatalous on valtakunnan suurimpia elintarviketeollisuuden raaka-ainetuottajia. Suuri osa tuotannosta jalostetaan valmiiksi tuotteiksi asti omassa kunnassa. (Jalasjärven kunta, [viitattu 7.10.2011].) Kulttuurin vuosittainen budjetti on noin 55 000 euroa (Vaissalo 2011).

4 KULTTUURI KUNNISSA

Suomen Kuntaliiton kulttuurin erityisasiantuntija Ditte Winqvistin (2010) mukaan kulttuuri on oleellinen osa hyvinvointiyhteiskuntaa. Se merkitsee yksilölle elämyksiä, luovuutta, identiteetin vahvistamista sekä mahdollisuutta oppia ja kasvaa ihmisenä. Lisäksi kulttuuri voi olla työpaikka, harrastusmahdollisuus, mahdollisuus tavata ja kommunikoida muiden kanssa, väylä hahmottaa maailmaa ja luoda merkityksiä sekä haaste pohtia arvoja, etiikkaa ja olemassaoloa. Yhteisölle kuten kunnalle kulttuuri taas on vetovoimatekijä, identiteetin rakentaja ja yhteiskunnan liima. Lisäksi kulttuuri on terveyden edistämistä, ennaltaehkäisevää toimintaa sekä sopeutumisen ja suvaitsevaisuuden edistäjä. Kulttuuri työllistää ja on tietojen ja taitojen sekä arvojen ja normien välittäjä ja keino nostaa piilossa olevat elementit näkyviksi. (Winqvist 2010.)

Kulttuuri on tärkeää sekä yksilölle että yhteisölle. Kulttuurin saatavuus ja kulttuuritoimien järjestäminen on määrätty myös laissa. Webropol-kyselyssä tiedustelin kulttuurin merkitystä vastaajien omalle kunnalle ja sen asukkaille. Kyselyn tutkimustuloksia tarkastellessa tulee ottaa huomioon vastausten jakaantuminen kuntien kesken. Kyselyyn vastanneista suurin osa oli karvialaisia. Tämä heijastuu myös tutkimustuloksiin siten, että tuloksia voidaan pitää eniten pätevänä koskien Karviaa. Kulttuuritoimijoiden haatatteluissa on kuitenkin saatu vastauksia kaikista tutkimuksen kunnista.

4.1 Kulttuuritoimi

Kuntien kulttuuritoimi on paikallisen ja alueellisen kulttuuritoiminnan vetäjä, verkostojen luoja sekä tärkeä ja kokoava voima alueen kulttuuritoimijoille. Kunnan ylläpitämä kulttuuritoiminta vaihtelee kunnittain sisällöltään riippuen paikan vahvuuksista ja mielenkiinnon kohteista. (Winqvist 2011.)

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (L 3.8.1992/728) säättää kunnan tehtävät kulttuuritoimen alalla:

Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa. Kunnan tehtävänä on myös järjestää kunnan asukkaille mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen sekä harrastusta tukevaan opetukseen taiteen eri aloilla.

Lisäksi Suomen perustuslain (L 1999/731) 16 §:ssä sanotaan sivistyksellisistä oikeuksista:

Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varallisuuden sitä estämättä.

Itsensä kehittämisen mahdollisuus viittaa kulttuuripalveluiden saatavuuteen. Säännöksen velvoitteet kohdistuvat julkiseen valtaan eli myös kuntiin. Kirjasto, kulttuuri, liikunta ja nuorisotyö ovat osa kansalaisten sivistyksellisistä perusoikeuksista, jotka ovat säädetty Suomen perustuslaissa. (Huhtanen 2009, 15).

Kunnallisen kulttuuritoimen piiriin kuuluu yleinen kulttuuritoimi sekä teatteri, orkesterit, museot, taiteen perusopetus ja kirjastot kunnasta riippuen. Yleisen kulttuuritoiminnan piiriin kuuluu lastenkulttuuri ja taidekasvatus eli lastenkulttuurin tuotantoa ja taideharrastusten tukemista. Nuorten hyvinvoinnin turvaaminen ja ongelmien ehkäiseminen muiden hallintokuntien kanssa yhteistyössä sisältyy yleiseen kulttuuritoimeen. Tämä tarkoittaa kulttuurin osalta nuorille suunnattua kulttuuritoimintaa, kursseja, konsertteja ja esimerkiksi harjoitustiloja bändeille. Ammattitaiteen tukeminen eli muun muassa taiteilijoiden työskentelyn tukeminen apurahoin kuuluu myös yleisen kulttuuritoimen piiriin. Lisäksi yleinen kulttuuritoimi tukee kulttuuriharrastuksia sekä kulttuuripalveluiden käyttöä avustamalla muun muassa kulttuuritapahtumien, festareiden ja taidematkojen järjestämistä. (Winqvist 2010.)

4.1.1 Karvian kunnan kulttuuritoimi

Pienestä koostaan huolimatta Karviassa on vireä kulttuurielämä ja kulttuuripalveluita on tarjolla ympäri vuoden. Kulttuuripalveluiden järjestämiseen

osallistuu sekä kunta että kolmannen sektorin toimijat. Kulttuuri- ja museopalvelut toimivat vapaa-ajanlautakunnan alaisuudessa ja kirjasto, taiteen perusopetus, musiikkiopisto sekä kansalaisopisto kasvatus- ja opetuslautakunnan alaisuudessa (Laaksoharju 2011). Kunnassa työskentelee nuoriso- ja kulttuurisihteeri.

Kunnan kulttuuritoimi vastaa kotiseutumuseon ja ulkomuseoalueen hoidosta. Kunnantalolta löytyy kotiseutuarkisto. Kulttuuritoimi jakaa vuosittain kohdeavustuksia yhdistyksille, yhteisöille ja vapaille toimintaryhmille taiteen harjoittamiseen ja harrastamiseen, taidepalvelusten tarjontaan ja käyttöön sekä kotiseututyöhön ja paikallisen kulttuuriperinnön vaalimiseen. Kunnan kulttuuripalvelut järjestävät maaliskuussa eri tahojen kanssa Karvia Laulaa ja Soi – musiikkitapahtumaa. Lisäksi Karviassa on Karvian Teatteriyhdistys ry:n järjestämät Karvian Markkinat kesäkuussa, Karvian Yrittäjät ry:n järjestämät Karvia-Päivät elokuussa ja Willi Kansan viikko marraskuussa, jonka järjestää vapaa-ajanlautakunta eri yhteistyötahojen kanssa. Kesällä Karvian Teatteriyhdistys ry:n tuottama kesäteatterinäytelmä houkuttelee vuosittain yleisöä Karviaan myös kunnan ulkopuolelta. Esitys tuotetaan yhteistyössä vapaa-ajanlautakunnan ja Jalasjärven kansalaisopiston kanssa. Karvian Nuorisoseura järjestää helmikuussa vapaa-ajanlautakunnan kanssa Kyrönkankaan Pelimannipäivää ja Nuorisoseuran teatteri Sampola tarjoaa teatteriesityksiä ympäri vuoden. Harrastajateatteritoiminta onkin kunnassa merkittävä harrastusmahdollisuus. (Kulttuuripalvelut, [viitattu 7.10.2011].)

Lisäksi kunnassa toimii eri seuroja ja yhdistyksiä, jotka tuottavat kulttuuripalveluita kuntaan, muun muassa MLL Karvian paikallisyhdistys tuottaen etenkin lapsille toimintaa, Karvian 4H-yhdistys tuottaen etenkin nuorille toimintaa, Karvian Lions Club, Karvian soittokunta ja eri kyläseurat. Jalasjärven kansalaisopiston Karvian osasto tarjoaa monipuolisesti harrastusmahdollisuuksia. Kunnasta löytyy myös kirjastopalvelut, monipuoliset liikuntamahdollisuudet ja kaunis ja vihreä luonto tarjoaa rentouttavia retkeilyreittejä ja luontopolkuja. Kunnassa on myös metsästyksen, kalastuksen ja moottoriurheilun harrastajia. Moottoriurheilijoille Karviasta löytyy Jokamiesluokan kilparata. Uudesta Karvialalosta löytyy näyttelytilat, monitoimisali erilaisten tapahtumien, kurssien ja koulutuksien pitoon sekä kerhotilat.

4.1.2 Honkajoen kunnan kulttuuritoimi

Honkajoella kulttuuritoimi on sivistyslautakunnan alaista toimintaa. Honkajoen museon toiminta kuuluu kulttuuritoimen alaisuuteen. Kunnan resurssit kulttuuripalveluiden järjestämiseen ovat pienet eikä kunnassa ole työllistettynä varsinaista kulttuurityöntekijää. Osa kulttuuritoimen tehtävistä kuuluu sivistystoimen johtajalle, lisäksi kunnassa työskentelee vapaa-ajanohjaaja. Vapaa-ajanohjaaja keskittyy pääsääntöisesti nuoriso- ja liikuntapalveluiden tuottamiseen, mutta hänen tehtäviinsä kuuluu pieneltä osin kulttuuritapahtumien järjestäminen. Merkittävän osan kulttuuripalveluista järjestävät eri seurat ja yhdistykset. Kunta järjestää joitakin tilaisuuksia vuosittain yhteistyössä seurakunnan ja yhdistyksien kanssa. Vuosittain on pienimuotoisia konsertteja, itsenäisyyspäiväjuhla, Honkajoen markkinat, Santaniemen musiikkitapahtuma ja kansalaisopiston järjestämiä näyttelyitä. (Kamppi 2011.)

Honkajoella on monipuoliset mahdollisuudet harrastaa kalastusta, melontaa ja moottoriurheilua. Pesämäen Moottoriurheilukeskus tarjoaakin puitteet kilpailemiseen ja harjoitteluun. Keskuksessa järjestetään myös joka toinen vuosi Konemessut. Honkajoelta löytyy myös raikas luonto ja monipuoliset luontopolut retkeilijöille. (Harrastuspaikat, [viitattu 7.10.2011].) Honkajoella on sopimus kansalaisopistotoiminnasta Länsi-Pirkanmaan koulutuskuntayhtymän kanssa. Petäjä-opisto tarjoaa mahdollisuuden tasokkaaseen ja mielenkiintoiseen harrastustoimintaan. Pääpaino toiminnassa on kädentaitojen opintopiireissä unohtamatta musiikkia ja tietotekniikkaa. Lisäksi kunnassa on mahdollisuus taiteen perusopetukseen, joka toteutetaan omana toimintana. (Kamppi 2011.) Kunnassa toimii eri yhdistyksiä, muun muassa MLL Honkajoen paikallisyhdistys ja monia aktiivisia kyläyhdistyksiä (Yhdistykset, [viitattu 7.10.2011]).

4.1.3 Jalasjärven kunnan kulttuuritoimi

Jalasjärven kunnan kulttuuritoimi on yksi vapaa-aikatoimen osa-alueista ja kulttuuritoimessa työskentelee kulttuurisihteeri. Kulttuuritoimi tukee avustuksin taideyhdistyksiä, harrastajarymiä ja yksityisiä taiteen harjoittajia kunnassa. Kulttuuritoimi vastaa niin sanottujen isänmaallisten tapahtumien järjestämisestä

kuten Kansallisen veteraanipäivän juhla, Kiteen taistelun muistojuhla sekä Itsenäisyyspäivän juhla. Kulttuuritoimi järjestää erilaisia kulttuuritilaisuuksia yhteistyössä eri järjestöjen ja yhteisöjen kanssa. Lapsille järjestetään kulttuuritarjontaa vähintään kaksi kertaa vuodessa. Jalasjärven kulttuuritoimi on yhteistyössä Seinäjoen seutukunnan kulttuuritoimijoiden kanssa. Seutukunnan toimijat ovat mukana opetusministeriön Taikalamppuverkostossa lasten ja nuorten Louhimo-rytmimusiikkiprojektissa. (Kulttuuritoimi, [viitattu 7.10.2011].)

Palveluita tuottaa lisäksi Jalasjärvi-Seura, musiikkiopisto, kansalaisopisto, kirjasto erilaisia näyttelyitä ja kirjailijavieraita sekä nuorisoseurat ja eri yhdistykset muun muassa konsertteja. Kylät järjestävät myös omatoimisesti kulttuuritarjontaa. Kunnasta löytyy aktiivisuutta erityisesti teatterin alalla. Merkittäviä kulttuuripalveluita kunnassa on muun muassa runsas konserttitarjonta, musiikkiopisto, nuorisoseurat ja kyläyhdistykset, kansalaisopiston kuorot, soittokunta ja Aukusti-tapahtuma. (Lampinen 2011.)

4.2 Kulttuurin merkitys tutkittavissa kunnissa

Haastatteluissa tuli ilmi kulttuurin merkitys tutkimuksen kohteena olevien kuntien kuntalaisille ja kunnalle; se luo viihtyvyyttä ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksia sekä tarjoaa helpotusta arkeen kuntien asukkaille. Kuntatasolla kulttuuri lisää kunnan vetovoimaisuutta ja arvoa. Euroopan neuvoston (1998) syrjästä esiin raportissa on todettu seuraavaa:

Kulttuuri on luovuuden, innovatiivisuuden, yhteisöllisyyden ja taloudellisen menestyksen lähtökohta, ts. ihmisten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin alkuvoima.

Samaisessa raportissa on todettu, että monet eurooppalaiset kylät ovat menettäneet yhteisöntunnettaan. Kulttuurilla on katsottu olevan suuri merkitys maaseudun elinvoimaisuuden ylläpitämisen kannalta esimerkiksi siten, että monipuolinen kulttuuripalveluiden tarjonta hidastaisi osaltaan maaseudulta poismuuttoa. (Euroopan neuvosto 1998.)

Haastateltavat vastasivat kysymykseen kulttuurin merkityksestä seuraavasti:

Kulttuuripalvelut ovat henkireikä ja valopilkku syrjäseudun asukkaalle erityisesti; kunnalle ne ovat vetovoimatekijä (Virtanen 2011).

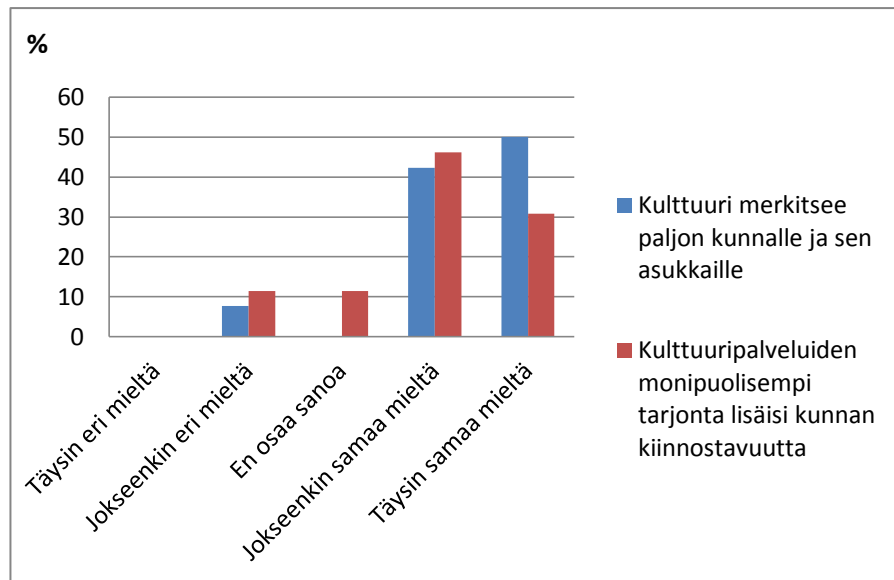
Kulttuuripalvelut ovat kunnan pr- ja imagoasia. Monipuoliset kulttuuripalvelut ovat kaikki pois kunnan sosiaalityöstä, kunnan sijoittama euro kulttuuriin tulee moninkertaisesti takaisin. Kuntalaisille kulttuuri vaikuttaa suoraan asumisviihtyvyyteen, se voi olla jopa asuinpaikan valintakriteeri. Kulttuurin avulla kuntalaiset pois ruutujen äärestä sosiaaliseen kanssakäymiseen ihmisten kanssa, myös ystävät ja tuttavat tulevat nykyään harrasteryhmien kautta – monien ainut sosiaalinen kanssakäymisen paikka. (Koivula 2011.)

Kulttuuripalvelut ovat kunnalle imago- ja identiteettiasia ja asukkaille henkisen virkistuksen lähde ja vapaa-ajanviettotapa (Laaksoharju 2011).

Kulttuuripalvelut merkitsevät asukkaille viihtymistä kunnassa ja omalla asuinseudullaan ja kunnalle myönteistä kuntakuvaa kunnasta ulospäin (Lampinen 2011).

Kulttuuri merkitsee kunnalle ja sen asukkaille virkistystä (Kamppi 2011).

Vapaa-ajan lautakuntien, sivistyslautakunnan ja karvialaisten kulttuurin tekijöiden ja harrastajien mielipiteet kulttuurin merkityksestä olivat saman kaltaisia. 50 % kyselyyn vastanneista olivat täysin samaa mieltä siitä, että kulttuuri merkitsee paljon kunnalle ja sen asukkaille. 77 % mielestä kulttuuripalveluiden monipuolisempi tarjonta lisäisi kunnan kiinnostavuutta.

Kuvio 1. Kulttuuripalveluiden merkitys

4.3 Kulttuuripalvelut tutkimuksen kunnissa

Kyselyssä erittelin kunnan järjestämät ja kolmannen sektorin järjestämät kulttuuripalvelut. Suurin osa vastaajista (65,4 %) on jokseenkin samaa mieltä siitä, että kulttuuripalvelut on järjestetty hyvin omassa kunnassa ja 46,2 % vastaajista kokee, että kunnan järjestämiä kulttuuripalveluita on riittävästi. Moni vastaaja koki kuitenkin, että lapsille, nuorille ja vanhuksille suunnattua kulttuuria saisi olla enemmän. Kulttuuripalvelut sijoittuvat 42,3 % mielestä tasaisesti vuoden mittaan. Kunnan järjestämiä kulttuuripalveluita käytetään pääosin yhdestä kolmeen kertaan vuodessa.

Kuvio 2. Miten usein käytät kunnan järjestämiä kulttuuripalveluita?

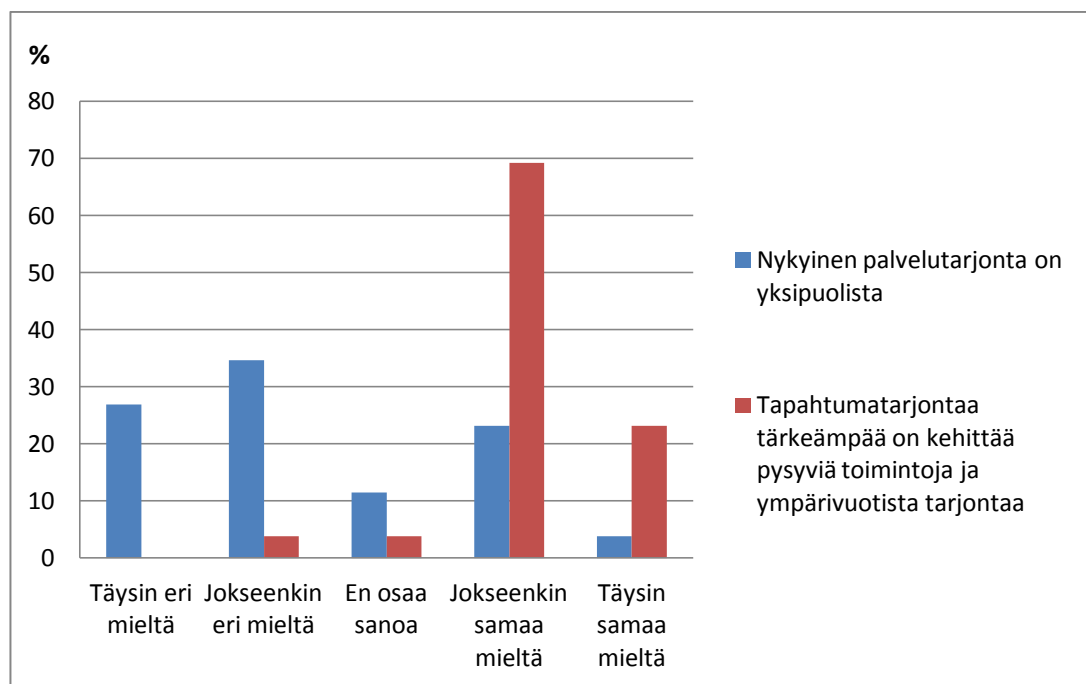
Useimmin mainitut palvelut, joita vastaajat käyttivät, olivat kesäteatterit ja teatterit, kirjasto, konsertit ja paikalliset tapahtumat.

4.4 Kulttuuripalveluiden kehittäminen

Kuntien rakenneuudistukset koskevat myös kulttuuria. Winqvistin (2010) mielestä oleellista on se, miten kulttuuritoimijat itse reagoivat muutokseen. Kehittämisen kannalta tärkeää on kulttuuripalveluiden sisällyttäminen kunnan ja alueen strategioihin. Tärkeää on myös se, että kulttuuri nähtäisiin kunnassa hyvinvointipalveluna ja kaikki alueen kulttuuritoimijat olisivat mukana tavoitteiden asettamisessa ja toteuttamisessa. Kulttuuri tulisi nähdä osana kunnan muita palveluita, kuten sosiaali- ja terveyspalveluita. On tärkeää tuottaa yhdessä hallintokuntarajoja ylittäviä palveluja, jotka ovat osa kuntalaisten jokapäiväistä arkea. (Winqvist 2010.)

Kehittämisen linjauksista Winqvist (2010) mainitsee alueellisen yhteistyön merkityksen korostumisen. Kulttuuripalvelut tulee kuitenkin muotoutua ja järjestää kunkin alueen tarpeiden pohjalta. Tavoitteena on kooltaan elinvoimaisia ja palvelujen kannalta toimivia yksiköitä. Tulisi myös muistaa, että toiminnan keskiössä on ihminen ja erilaisten yksilöiden ja ryhmien ominaisuuksista lähtevät tarpeet. (Winqvist 2010.)

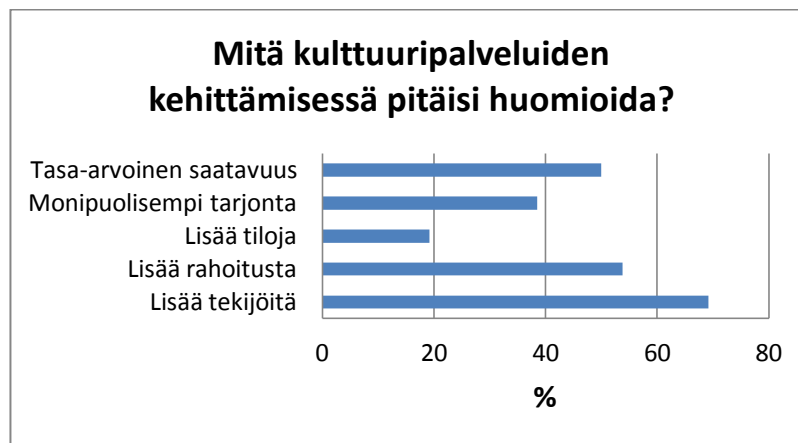
Halusin selvittää Webropol-kyselyllä myös vastaajien mielipiteitä kulttuuripalveluiden kehittämisestä kunnissa. Vastanneista 69,2 % on jokseenkin samaa mieltä siitä, että pysyvät toiminnot ja ympärivuotinen tarjonta on yksittäisiä tapahtumia ja tapahtumatarjontaa tärkeämpää. Kuntien kulttuuripalveluissa tärkeää on säilyttää pysyvät toiminnot, kuten esimerkiksi kirjastot. Myös monipuoliset harrastusmahdollisuudet ovat asukkaiden kannalta tärkeitä. Kampin (2011) mielestä kuitenkin tapahtumatarjonnan lisääminen olisi tärkeää, sillä pysyviä harrastusmahdollisuuksia kunnassa jo on. Suurin osa Webropol-kyselyn vastaajista kokee, että kulttuuripalvelut omassa kunnassa ovat jo monipuoliset.

Kuvio 3. Kulttuuripalveluiden kehitys

Kyselyyn vastanneet halusivat vaihtoehdoista eniten kuntaansa lisää musiikkitapahtumia, esimerkiksi keikkoja tai konsertteja, koko perheen- ja lastentapahtumia sekä harrastetoimintaa aikuisille. Lisää toivottiin myös harrastetoimintaa lapsille, koulutuksia ja kursseja sekä tansseja ja iltamia. Vaihtoehdot oli laadittu kyselyyn valmiiksi ja niistä sai valita niin monta kuin halusi. Kysymykseen oli myös mahdollisuus vastata omin sanoin, millaisia palveluita haluaa. Kulttuuripalveluiden kehittämisessä tärkein huomioon otettava asia vastaajien mielestä oli tekijät, joita kaivattaisiin lisää. Toiseksi tärkein (53,8 % vastaajista) huomioitavista asioista on rahoituksen lisääminen. Kyselyn tuloksista

huomataan, että jopa rahoitusta tärkeämpää olisi saada lisää henkilöresursseja kulttuuripalveluiden järjestämiseen.

Kuvio 4. Mitä kulttuuripalveluiden kehittämisessä tulisi huomioida?

Haastattelemini kuntien kulttuurityöntekijöiden mukaan kulttuuripalveluiden kehittämisessä tulisi ottaa huomioon

- muuttuvat lasten ja nuorten tarpeet
- ajantasalla pysyminen nuorisokulttuurissa
- nuorison mukaan saaminen kulttuuripalveluiden järjestämiseen
- liikuntarajoitteiset
- seniorikansalaiset
- oman henkisen kasvun ja identiteetin etsimiseen, löytämiseen ja vahvistamiseen liittyvät kulttuuripalvelut
- lisärahoitus
- asianmukaiset tilat esim. näyttelytilat ja sen myötä myös näyttelyitä
- kunnan rooli palvelujen kehittäjänä, innoittajana, tukijana
- uusien palvelujen tarjoamisen mahdollisuudet
- tiedottaminen kaikista mahdollisista rahoituskanavista kulttuurin tekijöille
- henkilöresurssien lisääminen
- yhteistyö.

Karvian kunnan nuoriso- ja kulttuurisihteeri Laaksoharju (2011) kokee, että kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluilla ei ole ruusuista tulevaisuutta pienissä kunnissa. Kuntarakenteiden muutokset muokkaavat myös kulttuuripalveluita, kirjastopalvelut

jäävät tästäkin huolimatta ainakin Karviaan. Ikuinen resurssien puute työntekijöistä ja rahasta hankaloittaa kulttuuripalveluiden järjestämistä. Lisäksi Karvian kunnan asukasluku on viimevuosien aikana vähentynyt, mikä vaikuttaa kulttuuripalveluiden käyttäjämäärään. (Laaksoharju 2011.) Keinoja kulttuuripalveluiden turvaamiseen Laaksoharjun (2011) mukaan on yhteinen laaja-alainen verkostoituminen, taidetoimikuntien tuki tai ostopalvelut kolmannelta sektorilta. Virtasen (2011) mukaan kehittämisessä on tärkeää pitää yhteyttä eri vapaaehtoistoimijoihin, joiden aktiivisuudesta kaikki riippuu. Kulttuuripalveluiden tuottamisen ja kehittämisen suunnittelussa tulisi pitää aivoriihiä ja kokoontumisia lautakuntaportaan keskustelujen sijaan. Jalasjärvellä ollaan onnekaassa asemassa, sillä kulttuurisihteerin virkaa ei ainakaan näillä näkymin olla lakkauttamassa (Vaissalo 2011). Tämä turvaa osaltaan kulttuuripalveluiden säilymisen ja mahdollistaa kehitystyötä.

Kulttuurin kehittäminen yhteistyökuntien kesken vaatisi suunnitelmallista toimintaa. Kainulainen (2000, 90) esittää tutkimuksessaan maaseutukulttuurin säilyttämisestä, kehittämisestä ja hyödyntämisestä toimenpide-ehdotuksia. Seudullisen kulttuuripolitiikan organisointi kiteyttäisi yhteistyön yhteisesti määritellyt toimintatavat ja tavoitteet. Organisoinnin tulisi perustua tietoiseen yhteistyöhön, jonka myötä toimijat linjaisivat kulttuurin kehittämisen tavoitteet. Yhteistyö tulisi rakentua toimialoja ja hallinnollisia rajoja ylittävään tasavertaiseen vuorovaikutukseen. Verkostossa mukana olevilla tulisi olla myös yhdessä määritelty päämäärä.

Seudullisen kulttuuripolitiikan valmistelu edellyttäisi kunnallisen kulttuuritoimen tehtäväkuvan uudelleen arviointia sekä alueen kulttuurin toimijoiden seudullisen yhteistyön lisäämistä. Seudullista kulttuuripolitiikan organisointia varten tulisi perustaa seudullista kulttuuriyhteistyötä koordinoiva toimijataho. (Kainulainen 2000, 90.)

Kainulainen (2000, 90) esittää seudullisen kulttuurikoordinaattorin palkkausta, joka vastaisi kulttuuriyhteistyön suunnittelusta ja toteutuksesta. Kulttuurikoordinaattorin tavoitteena olisi luoda seudulliselle kulttuuripolitiikalle edellytyksiä, jonka kautta kulttuuri liittyisi osaksi seudullista aluekehitystyötä ja hanketoimintaa.

Maaseudun ja pienien kuntien kulttuurin kehittäminen ja säilyttäminen tulisi lähteä paikallisen kehittäjäyhteisön aktiivisuudesta ja aloitteellisuudesta. Maaseutupolitiikka korostaa omaehtoisuutta. Omaehtoisuuden lähtökohtana on maaseudun kehityksen tukeminen ja vahvistaminen, paikallisten asukkaiden aktivoiminen ja paikallisten vahvuuksien huomioiminen ja käyttäminen. (Kainulainen 2000, 106.)

Suomen liittyttyä Euroopan Unioniin vuonna 1995, maaseudun kehittämisen luonne muuttui. Muutamassa vuodessa maaseudulle oli syntynyt useita kehittämisprojekteja. Uutta aktiivisuutta luovat LEADER- ja POMO-ohjelmien myötä syntyneet paikalliset toimintaryhmät rahoittavat ja ohjeistavat kehittämishankkeita toiminta-alueellaan. (Hyyryläinen & Rannikko toim. 2000, 13.) Paikallisen toiminnan tavoitteena on saada paikalliset asukkaat, yksilöt ja ryhmät, ottamaan vastuuta oman alueensa kehittämisestä sekä auttaa pääsemään eroon osallistumattomuudesta. Tekstissä kiteytetään paikallinen kehittäminen niin, että kehittäminen on jotain, mitä yksilöt ja ryhmät tekevät, ei mitä heille tehdään. (Kearney ym. 1994 & Shucksmith 1998, Karhion 2000, 78-79 mukaan.)

Tärkeää kehittämistyössä on siis paikallisuus. Kehityksen tulee lähteä alueen toimijoista itsestään, alueen omista lähtökohdista ja tarpeista sekä alueen ehdoilla. Kulttuuripalveluiden kehittäminen erilaisten kehityshankkeiden avulla tuottaisi tulosta. Hanketyö vaatii kuitenkin hankkeen alullepanijan ja vastuullisen hankehakijan sekä hanketyöntekijän. Vapaaehtoisvoimin toimivilla yhteisöillä ei välttämättä ole resursseja lähteä tekemään hanketta vaikka mielenkiintoa löytyisikin. Tällaiseen tilanteeseen aluetuottajasta olisi suuri apu.

Laadukkaiden palveluiden säilyttämiseksi on menneillään muun muassa Valtioneuvoston kunta- ja palvelurakenteen uudistamiseksi PARAS-hanke, jonka tavoitteena on varmistaa laadukkaiden palveluiden saatavuus koko maassa sekä saavuttaa elinvoimainen, toimintakykyinen ja eheä kuntarakenne. Hankkeen tavoitteena on myös palvelujen tuotantotapojen ja organisoinnin uudistaminen, yhdenvertaisuuden toteutuminen sekä kunta- ja palvelurakenteen vahvistaminen ja palvelujen järjestämisen vahvan rakenteellisen ja taloudellisen perustan turvaaminen. (Huhtanen 2009, 17.)

Kulttuuripalvelujen osalta tämä tarkoittaa kunnan kulttuuritoimen koordinoitua ja kehittämistä kuntaorganisaation toimesta. Kuntien liikunta- ja nuorisotoimessa kuntarajat ylittävä yhteistyö ja vaihtoehtoiset tuotantotavat ovat olleet jo pidempään käytössä, näin toivotaan olevan tulevaisuudessa myös kulttuurin osalta. Myös yhteistyö eri toimijoiden ja varsinkin kolmannen sektorin kanssa odotetaan korostuvan tulevaisuudessa. Kulttuuripalveluita tulisi tarkastella myös poikkihallinnollisten yhteistyömahdollisuuksien osalta. (Huhtanen 2009, 18.)

5 ALUETUOTTAJA

Aluetuottaja on muun muassa neuvonantaja, tukija, verkostojen luoja ja ylläpitäjä sekä tuotannollisen avun antaja. Aluetuottaja toimii tuottajana kunnallisten kulttuuripalvelutuottajien sekä kolmannen sektorin kulttuuripalvelutuottajien apuna. Etenkin kolmannella sektorilla aluetuottaja toimii innostajana ja ammattimaisena apuna kulttuuriharrastajille muun muassa seuroissa ja yhdistyksissä. Aluetuottajan tehtävä on vähentää kulttuurin tekijöiden työtaakkaa omalla panoksellaan, lisätä kuntien yhteistyötä sekä tehostaa kulttuuripalveluita toiminta-alueellaan. Aluetuottajan palkkaaminen voi osaltaan vaikuttaa myös kulttuuripalveluiden säilymiseen ja kehittymiseen tulevaisuudessa pienissä kunnissa.

5.1 Aluetuottaja kolmen kunnan alueelle

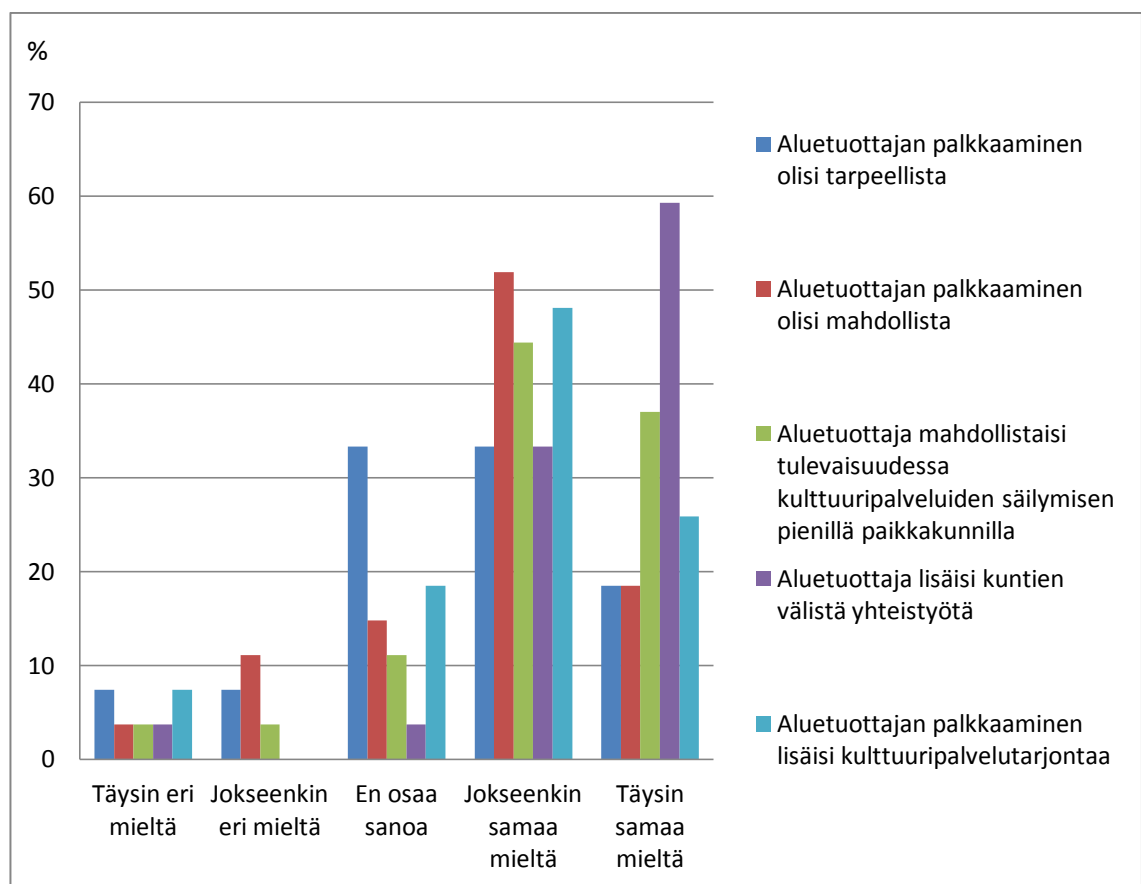
Aluetuottajan palkkaaminen kolmen kunnan alueelle voidaan toteuttaa eri tavoilla. Palkkaus vaatii motivaatiota ja sitoutumista kaikilta yhteistyökunnilta. Suunnittelutyö tulee hoitaa niin, että jokaisesta kunnasta on edustajia mukana.

Kunnalliseen organisaation palkattaessa yhden kunnan tulee ottaa vetovastuu aluetuottajan tehtävien määrittelemisestä ja jakamisesta sekä työnantajan velvollisuuksista. Aluetuottajan ohjaamiseen tulee perustaa ohjausryhmä, jossa on mukana aktiivisia kulttuuritoimijoita kustakin kunnasta sekä kuntapuolelta että kolmannen sektorin puolelta. Kolmas sektori saa käyttää aluetuottajan palveluita pientä korvausta vastaan tai vastaavasti kunnat voivat lahjoittaa aluetuottajan avun kolmannen sektorin toimijoille. Ajoittain tulee järjestää vapaita tapaamisia, joihin ovat tervetulleita kaikki kuntien asukkaat ja toimijat.

Aluetuottajan palkkaaminen yhteistyöalueelle voidaan hoitaa myös kolmannen sektorin kautta. Kunnat voivat perustaa yhteisen yhdistyksen, jonka kautta aluetuottaja työskentee. Myös yhdistyksellä tulee olla jokaisen mukana olevan kunnan kulttuuritoimijoista koostuva ohjausryhmä, joka ohjaa aluetuottajan työtä.

Aluetuottajan palkkaamista voisi testata pilottihankkeen avulla, jota hallinnoisi valmiiksi toimiva yhteisö tai yhdistys yhteistyöalueen jostakin kunnasta. Näin rahoitus hoituisi ensiksi hankkeen kautta ja saataisiin mahdollisuus testata aluetuottajamallin toimivuutta käytännössä.

Webropol-kyselyssä kysyin vastaajien mielipidettä aluetuottajan palkkaamisesta. Aluetuottajan tarpeellisuudesta vastaajat eivät olleet täysin vakuuttuneita. 33,3 % vastaajista olivat jokseenkin samaa mieltä siitä, että aluetuottajan palkkaaminen olisi tarpeellista. Mahdolliseksi tuottajan palkkaamisen koki kuitenkin suurin osa vastaajista.

Kuvio 5. Aluetuottaja

Suurin osa vastaajista oli myös sen kannalla, että kulttuuripalveluiden tulevaisuus pienissä kunnissa voisi olla osaltaan turvattu, jos aluetuottaja palkattaisiin. Myös yhteistyö kunnissa lisääntyisi sen myötä, kuten myös kulttuuripalvelutarjonta. Kampin (2011) mielestä aluetuottajan palkkaaminen aktivoisi kuntalaisia erilaisiin toimintoihin ja tapahtumiin sekä toisi vireyttä koko kuntakuvaan. Samalla

aluetuottaja voisi tuoda positiivista otetta kunnan tulevaisuuden näkyymiin kulttuurin alueella.

5.2 Yhteistyö ja verkostot

Jo 1980-luvun loppupuolella ja 1990-luvun alussa kunnallishallintoa koskevien suunnitelmien yksi painopiste oli kuntien välinen yhteistyö palvelutuotannossa. Yhteistyötä tiivistettiin taloudellisista syistä sekä palvelutason ylläpitämiseksi. (Aronen 1994, 14.) Yhteistyön ja olemassa olevien verkostojen tärkeyttä ei voi kylliksi korostaa. Kulttuuripalvelujen tuottaminen, tiedottaminen, markkinointi ja myyminen käy helposti valmiiden verkostojen kautta. Aluetuottajan rooli yhteistyön ja verkostojen luojana ja ylläpitäjänä helpottaisi alueen kulttuuritoimijoiden toimintaa, sillä yhteistyökunnat voisivat hyödyntää myös toistensa valmiita verkostoja, joihin he pääsisivät aluetuottajan kautta käsiksi.

Yhteisen kulttuuritapahtuman järjestäminen tai yhteisen kouluttajan hankkiminen säästäisi kunkin järjestäjän taloutta, sillä kustannuksia voitaisiin jakaa. Esimerkiksi tapahtuman järjestäminen yhteistyössä vuorovuosin jokaiseen yhteistyökuntaan tarjoaisi kuntien asukkaille vaihtelua. Myös kiinnostus naapurikunnan tapahtumaa kohtaan kohenisi, sillä tapahtuma olisi tuttu omasta kunnasta ja tuntuisi omalta kaikkien kuntien asukkaista. Aluetuottaja toimisi kokoavana linkkinä kaikkien kuntien välillä, ottaisi vastuun järjestelyistä ja varmistaisi, että kaikki tulee hoidettua sovitulla tavalla. Myös esiintyjien hankinnassa voisi suorittaa yhteistyötä ja hyödyntää naapurikunnan esiintyviä ryhmiä. Kuljetuksia erilaisiin tilaisuuksiin kuntien välillä voisi myös järjestää. Esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalveluiden kohdalla kuntien välistä yhteistyötä on olemassa, yhteistyötä pitäisi pystyä nyt soveltamaan myös kulttuuripalveluihin sopivaksi.

Laaksoharju (2011) kokee kuntien välisen yhteistyön tulevaisuudessa tärkeäksi työmuodoksi kulttuurialalla. Jokaisella kunnalla on jo myös valmiita yhteistyökuvioita eri suuntiin. Kuntien yhteistyölle voi kuitenkin olla myös esteitä. Yksi suuri este tai ongelma kuntien väliselle yhteistyölle on työntekijäpula. Kaikissa kunnissa ei kulttuurisektorilla ole työntekijää, jonka kanssa voisi virka-aikana tehdä yhteistyötä. Myös kuntaliitosneuvottelut ovat pilanneet olemassa olevat verkosto-

ja yhteistyösuhteet. (Laaksoharju 2011.) Vaissalo (2011) kokee, että erilaiset toimintatavat saattavat hankaloittaa yhteistyökuvioita muiden kuntien kanssa.

Ajan ja resurssien puute voi olla myös este yhteistyölle. Webropol-kyselyn vastaajat kokivat yhteistyön esteeksi rahan ja ajan puutteen kehittää yhteistyötä. Välimatkat, yhteistyöhaluttomuus ja motivaation puute sekä kunnollisen ohjauksen puute koettiin mahdolliseksi esteeksi yhteistyölle. Osallistujien ja tekijöiden puute sekä epäluottamus ja kateus kuntia ja kuntalaisia kohtaan listattiin myös syihin. Yksi vastaaja koki, että ylitsepääsemättömiä esteitä yhteistyölle ei löydy. Vastaajien mielestä keinoja kuntien välisen yhteistyön tiivistämiseen on

- yhteinen tapahtuma, esimerkiksi vuorovuosi
- yhteisiä konsertteja, luennoitsijoita
- kuljetus naapurikuntien tapahtumiin
- tiiviimpi markkinointi kuntien välillä
- yhteiset tapahtumasivut
- yhteisiä ohjaajia, alan asiantuntijoita
- yhteisiä ajatuspajoja, keskusteluja, kohtaamisia
- yhteisiä harrastusryhmiä
- yhteistoiminta ja yhteisrahoitus
- yhteiset verkostot
- yhteinen kulttuurisihteeri.

Monet aiemmin mainitut esteet ovat voitettavissa, jos yhteistyösuhteita palkattaisiin hoitamaan aluetuottaja, joka hoitaisi kuntien välisiä yhteistyökuvioita keskitetysti. Aluetuottajan tulisi myös vastata, että kunnissa ei olisi päällekkäisiä tapahtumia tai tilaisuuksia ja hoitaa tiedotus kaikkien kuntien välillä. Aluetuottaja voisi myös yhtenäistää yhteistyöalueen kuntien toimintatapoja, jotta kaikki kunnat toimisivat samalla tavalla ja ymmärtäisivät näin paremmin toisiaan.

5.3 Kustannukset

Yhteistyön ja kehittämisen esteeksi nousee monta kertaa raha ja se, ettei kukaan ole valmis maksamaan. Karkeasti laskettuna aluetuottajan palkkaaminen tulisi

maksamaan vajaa 50 000 euroa vuodessa, jos lasketaan kuvitteellisen palkan, 2500 €/kk, lisäksi matka-, toimisto- ja muut sivukulut. Tämä on suuri summa maksaa kuntien omista jo muutenkin pienistä kulttuurin budjeteista. Kolmannelta sektorilta ei myöskään löydy varallisuutta ylimääräisiin kuluihin. Kustannusten jako kuntien kesken tulisi myös miettiä tarkoin.

Kauhajoki-Seura ry toteutti vuosina 2001-2003 Leader+ rahoituksella Suupohjan kulttuuriasiamieshankkeet I ja II. Hanke oli suunnattu Suupohjan seutukunnalle (Isojoki, Jurva, Karijoki, Kauhajoki ja Teuva) ja tavoitteena oli edistää alueen kulttuuripalveluita ja – tapahtumien saatavuutta sekä parantaa kulttuuriharrastajien yhteistyötä ja tehostaa kulttuurin näkyvyyttä tiedotusvälineissä. Hanke oli osa Suomen Kuntaliiton rahoittamaa ja hallinnoimaa Kulttuuripedot-hanketta, jonka tavoitteena oli luoda uudenlaista kuntarajat ylittäviä kulttuuriyhteistyön muotoja. Kulttuuriasiamiehen tärkeimmät tehtävät olivat kulttuuritarjonnan koordinointi ja siitä tiedottaminen yli kuntarajojen. Yhteistyökumppaneina toimivat sekä julkisen että yksityisen sektorin kulttuuritoimijat. Painopistealue oli käytännön kulttuurityö. (Suupohjan Kulttuuriasiamieshanke: Tavoitteet 2002.)

Suupohjan kulttuuriasiamieshankkeen tavoitteet toteutuivat. Suupohjan kulttuurikalenteri, jota kulttuuriasiamies ylläpiti, tiedotti alueen tapahtumista säännöllisesti. Kulttuurikalenteri julkaistiin aluelehdessä ja esiteversio oli jakelussa Suupohjan kaikissa kirjastoissa. Kalenteri lisäsi kulttuurin näkyvyyttä, tuki järjestäjien markkinointia sekä aktivoi osallistumaan kulttuuritapahtumiin. (Suupohjan kulttuuriasiamieshanke I: Loppuraportti , 2002.)

Yhteistyön muodostuminen eri toimijoiden välille ilmeni yhteisen Laulu- ja soittojuhlien suunnittelupalavereiden toimininnan kautta. Lisäksi ensimmäisen hankkeen aikana järjestettiin muitakin tapahtumia alueelle. Ohjausryhmän yhteinen arvio yhteisen seutukunnallisen päätoimisen kulttuurityöntekijän työstä on arvokas, alueellinen toimija on tuki sekä yksityisen että julkisen sektorin kulttuurityölle. Hanke selkiytti kulttuuriyhteistyön tarpeen. Ongelmaksi koettiin kuntien kokoerot; toiminnan suuntaamisessa pienempiin kuntiin havaittiin ongelmia. Hankkeiden aikana alettiin myös selvittää mahdollisuuksia perustaa uusi seutukunnallinen kulttuuritoimija Suupohjan Kulttuuriyhdistys ry. (Suupohjan kulttuuriasiamieshanke I: Loppuraportti , 2002.)

Suupohjan Kulttuuriyhdistys ry perustettiin vuonna 2003 Suupohjan kulttuuriasiamieshankkeiden tuloksena. Yhdistys keskittyy seudullisen kulttuurin koordinointiin, toimii kulttuuritoimijoiden apuna ja pyrkii lisäämään kulttuurista yhteistyötä seudulla. (Suupohjan Kulttuuriyhdistyksen esittely, [viitattu 7.11.2011].) Toiminnanjohtaja Henna Ahosen (2011) mukaan toiminnan tavoite on tukea ja täydentää kuntien omaa kulttuuritoimintaa ja –palveluita sekä lisätä seudullista yhteistyötä kuntien ja yhdistysten kanssa.

Kulttuuriyhdistyksellä on neljätoistahenkinen hallitus, jossa jokaisella jäsenkunnalla on oma edustajansa. Kuntien edustajat työskentelevät hallituksessa tasavertaisina kolmannen sektorin edustajien kanssa. Kaikki hallituksen 14 jäsentä ovat joko pitkän linjan kulttuuriharrastajia tai he toimivat ammatikseen kulttuurityössä. (Suupohjan Kulttuuriyhdistyksen esittely, [viitattu 7.11.2011].) Hallituksen kautta tietoa pyritään välittämään molempiin suuntiin, Suupohjan Kulttuuriyhdistyksestä kentälle ja kentältä yhdistykseen. Kentällä tapahtuva työ on tärkein ja se on saanut eniten näkyvyyttä. Yhteistyö kuntien ja yhdistysten kanssa toimii. (Ahonen 2011.)

Toiminta rahoitetaan kunnilta perittävillä jäsenmaksuilla, joka on 1,50 €/asukas jokaisessa jäsenkunnassa. Lisäksi yhdistyksellä on jäseninä yksityisiä henkilöitä, yrityksiä ja yhteisöjä, jotka maksavat jäsenmaksua. (Suupohjan Kulttuuriyhdistyksen esittely, [viitattu 7.11.2011].) Tämän lisäksi toimintaa rahoittaa EU-rahoitteiset leader-hankkeet, Ahonen toteaa.

Suupohjan Kulttuuriyhdistys, joka toimii ikään kuin aluetuottajana alueella, kerää rahaa kuntien asukasluvun mukaan kaikilta jäsenkunnilta sekä lisäksi jäsenmaksua yksityisiltä henkilöiltä, yrityksiltä ja yhteisöiltä. Tämä voisi olla toimiva rahoituskeino myös aluetuottajamallin rahoittamisessa. Kolme kuntaa on kuitenkin liian pieni yhteistyöryhmittymä kattamaan palkkakulut, joten kuntien määrää tulisi nostaa esimerkiksi viiteen kuntaa. Tästä aiheutuisi taas lisää töitä aluetuottajalle alueen laajentuessa.

Aluetuottajalla voisi olla työssään myös tulosvelvoite. Tulosvelvoitteen määrääminen voisi kuitenkin olla hankalaa pienten kuntien alueella, jossa

kulttuuripalveluita käyttää ja tilaisuuksissa käy hyvinkin vaihteleva määrä asiakkaita.

Haastatteluissa kannatettiin myös EU:n, valtion, taidetoimikuntien tai lääninhallituksen tuen sekä eri rahastojen tai yksityisten rahoittajien tuen saamista aluetuottajan palkaamiseen. Kolmannella sektorilla ei ole varaa palkata omaa henkilökuntaa eikä myöskään maksaa suuria summia aluetuottajan palveluista. Kolmannella sektorilla toimivilta yhteisöltä voitaisiin kaikilta kiinnostuneilta kerätä sopivan suuruista jäsenmaksua. Vaissalon (2011) mielestä yksi vaihtoehto on lahjoittaa aluetuottajan työpanos kolmannelle sektorille.

Myös Webropol-kyselyyn vastanneet olivat valtion, EU:n ja muiden ulkopuolisten rahoittajien kannalla. Suosiota saanut ehdotus oli myös rahoitus kuntien kesken.

5.4 Kolmas sektori

Kolmannella sektorilla lähetin haastattelut kussakin kunnassa kahdelle toimijalle. Vastaukset sain kahdelta karvialaiselta toimijalta ja yhdeltä honkajokiselta toimijalta. Lisäksi Webropol-kyselyssä käsiteltiin erikseen kolmannen sektorin järjestämiä palveluita. Suurin osa vastaajista (34,6 %) olivat tyytyväisiä kolmannen sektorin kulttuuripalveluiden järjestelyihin sekä kulttuuripalveluiden määrään (42,3 %). Vastaajista 42,3 % osallittuu myös itse kolmannen sektorin kulttuuripalveluiden tuottamiseen. Yleisimpiä kulttuuripalveluita, johon vastaajat osallistuivat, oli jälleen teatteri. Teatteriin osallistuttiin harrastajana tai katsojana. Lisäksi eri yhteisöjen järjestämät tapahtumat ja toiminta osallistivat vastaajia. Kolmannen sektorin palveluja käytetään eniten 1-3 kertaa vuodessa (42,3 %) ja yli 5 kertaa vuodessa (34,6 %).

Karviassa toimivan Karvian Nuorisoseuran Teatteri Sampolan ohjaaja ja toiminnanjohtaja Rauni Virtanen (2011) kokee, että yhteistyön koordinoimiseksi tuottaja voisi olla paikallaan, tuottaja olisi myös kunnan bränditekijä ulkoapäin katsottuna.

Paljonkin ihmisillä on ideoita, mutta toteutus vaatii kokoajan ja järjestelijän sekä käytännön asioiden hoitajan ja yhteyksien ottajan.

Tältä henkilöltä vaaditaan tasapuolisuutta ja avoimuutta, diplomaattisia kykyjä ja "kansanomaisuutta". (Virtanen 2011.)

Virtanen (2011) kokee, että hänen ryhmäänsä aluetuottaja voisi auttaa esimekiksi yhteydenotoissa näytelmien lainaustoimistoihin. Lisäksi aluetuottaja voisi järjestää kursseja ja neuvontailtoja. Ryhmällä on aina ollut saatavilla tilat toimintaa. Rahasta lähinnä markkinointiin on taas usein pulaa. (Virtanen 2011.) Aluetuottaja voisi toimia muun muassa Teatteri Sampolan apuna markkinoinnissa käyttämällä omia kanaviaan.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton Honkajoen paikallisyhdistyksessä toimiva Eveliina Ala-Kantti (2011) kokee, että MLL toiminnassa tilat on kunnan puolesta hyvät ja rahoitus hoituu tapahtumista saatavilla tuloilla, mutta lisää tekijöitä kaivattaisiin. Myös Karvian Teatteriyhdistys ry:n puheenjohtaja ja ohjaaja Leena Koivulan (2011) mielestä resursseja ei ole riittävästi. Kunnolliset keittiötilat puuttuvat sekä varasto ja lavasteidenrakennustilat. Lisäksi tarvittaisiin lisää ohjaajia ja palkat ohjaajille. Yhdistys tarvitsisi päätoimisen toiminnanjohtajan ja ohjaajan, jotta toiminta ei kaatuisi yhden talkoilla toimivan ihmisen harteille. Toiminnasta tulee tulevaisuudessa puuttumaan talkooväki ja –henki nykyisten aktiivisten talkoolaisten väsyttyä ja vanhettua niin etteivät he enää jaksaa jatkaa talkootoiminnassa. Erityisesti näiden nykyisten talkoolaisten voimin kohtalaisen monipuolinen ja aktiivinen toiminta on mahdollista toteuttaa. Esimerkiksi Teatteriyhdistyksen järjestämä valtakunnallinen Willi Kansa tilateatterikatselmus on mahdollista järjestää Karviassa vain aktiivisten toimijoiden suuren talkootyöpanoksen avulla. Nuoret lähtevät myös heikosti mukaan nykyään. Tulevaisuudessa, kun toimintaa vetävä Koivula lopettaa, on tilalle vaikea saada uutta toiminnan vetäjää nykyisillä etuuksilla ja talkoilla eli ilman korvausta ei todennäköisesti kukaan nuori ole kiinnostunut jatkamaan toiminnan vetämistä. (Koivula 2011.)

Toiminnan hiipuminen pätee myös moniin muihin kolmannen sektorin kulttuuripalveluihin. Kun tämän hetken aktiivit lopettavat, toiminta hiipuu, koska uusia tekijöitä ei enää löydy. Ongelmana on, miten innostaa uusia aktiivisia ottamaan vastuuta vanhojen aktiivien vetäytyessä pois tehtävästä. Aluetuottaja

voisi myös tässä tapauksessa toimia tukena ja apuna madaltaen uusien aktiivien mukaan lähtemisen kynnystä.

Karviassa on pyritty luomaan yhteistyöverkostoa kolmannelle sektorille aiemmin hankkeen avulla. Pohjois-Satakunnan kulttuuriverkoston luominen –hankkeella oli tarkoitus muodostaa esittävän kulttuurin harrastajien, toimijoiden, yhdistysten ja vapaiden ryhmien verkosto Pohjois-Satakuntaan kolmentoista kunnan alueelle. Hanke kartoitti Pohjois-Satakunnan Leader+ -alueen tilaa, osaamista ja tarpeita, jotta alueen yhteistyötä voitiin tiivistää yhteisillä kulttuurihankkeilla, koulutuksella ja muulla kulttuuriyhteistyöllä. Hanke toteutettiin vuonna 2002 Karvian Teatteriyhdistys ry:n toimesta. Tarvetta hankkeelle löytyi, sillä koettiin, että kulttuuriryhmien toiminnan organisointi ja tuottaminen jäi yhdityksessä, seuroissa ja yhteisöissä aina yhden ihmisen harteille. (Pohjois-Satakunnan kulttuuriverkoston luominen 2002.)

Useissa alueen kunnissa toimii aktiivisia ryhmiä, jotka saavat voimansa muutamien ryhmässä toimivien omista henkilökohtaisista, henkisistä ja jopa fyysisistä resursseista. Niissä kunnissa, joissa harrastustoiminta on laantunut, syynä tähän negatiiviseen kehitykseen on ollut aktiivihenkilöiden väsyminen, ikääntyminen, poismuutto ja kunnallisen tuen loppuminen. (Pohjois-Satakunnan kulttuuriverkoston luominen 2002.)

Hankehakijat kokivat myös, että alueellisen yhteistyön puute heikentää ryhmien toimintaa ja vetäjien jaksamista. Yksi hankkeen tärkeä painopiste oli nuorten toimijoiden kartoitus ja aktivointi. Hankkeen tavoitteena oli alueen kulttuuritoimijoiden kohtaaminen sekä toimivan yhteistyöverkon luominen sekä myös tiedotuksen lisääminen ja kulttuuritarjonnan monipuolistaminen. Tiivistyneen yhteistyön lisäksi hankkeen tuloksena syntyi esiintyjäpankki netissä ja paperiversiona. (Pohjois-Satakunnan kulttuuriverkosto: Loppuraportti 2002.)

Esiintymispankin tarkoitus oli tuoda ryhmiä tunnetuksi ja tarjota lisää esiintymismahdollisuuksia. (Pohjois-Satakunnan kulttuuriverkosto: Loppuraportti 2002.) Nyt vuosien jälkeen hankkeen päättymisestä esiintyjäpankkia ei ole kyetty pitämään ajantasaisena ja toimivana. Muun muassa tällaisissa tilanteissa aluetuottajasta voisi olla hyötyä, jos esimerkiksi esiintyjäpankin ylläpito olisi siirtynyt aluetuottajan vastuulle hankkeen päättymisen jälkeen.

Hankkeen tuloksena väläyteltiin sitä, että kunnat voisivat palkata yhteisen kulttuurityöntekijän. Alue ei saisi olla kuitenkaan liian laaja. Hankkeessa mukana olleet kolmesta kunnasta todettiin liian laajaksi kokonaisuudeksi hallita. (Pohjois-Satakunnan kulttuuriverkosto: Loppuraportti 2002.)

Ala-Kantti (2011) uskoo, että aluetuottajan palkkaaminen olisi hyvä keino turvata kulttuuripalveluiden säilymistä. Kuntien ja kolmannen sektorin resurssit pienenevät yhä tulevaisuudessa, tähän syynä ovat rahapula ja väestökato. Virtasen (2011) mukaan asenteet ratkaisevat. Kannustavalla suhtautumisella kulttuuritoimijoita kohtaan kuntalaisten piirissä on uskomaton arvo.

Kaikki haastattelemani toimijat olivat kuitenkin sitä mieltä, ettei kolmas sektori pystyisi osallistumaan aluetuottajan palkkaamisen rahoitukseen. Rahalliset resurssit ovat muutenkin tiukilla. Aluetuottajan tärkein tehtävä kolmannella sektorilla olisikin rahoituksen ja avustuksien hakemisen ohjeistaminen ja myös avustusten hakeminen yhteistyössä kolmannen sektorin kulttuuritoimijoiden kanssa.

5.5 Aluetuottajan tehtävät ja työnjako

Aluetuottajan tehtäviä on listattu jo aiemmin tekstissä. Aluetuottaja toimii tuottajana kunnallisten kulttuuripalvelutuottajien sekä kolmannen sektorin kulttuuripalvelutuottajien apuna. Aluetuottajan tehtävä on toimia tukena kulttuuritoimijoille, lisätä kuntien yhteistyötä sekä tehostaa kulttuuripalveluita toiminta-alueellaan.

Tutkimuksen perusteella tärkein tehtävä on rahoituksen ja avustusten haku yhteistyössä eri toimijoiden kanssa eli lisärahoituksen tuominen kulttuuripalveluihin. Lisäksi tärkeää on koordinoida ja kehittää alueen verkostoja ja yhteistyötä. Yhteistyöalueen välistä tiedotusta ja markkinointia tulee myös tehostaa esimerkiksi yhteisen internetissä sijaitsevan tapahtumasivuston avulla. Aluetuottajan vastuulle jää sivuston ylläpito.

Aluetuottaja toimii innostajana ja tukijana kulttuuritoimijoille sekä neuvonantajana ja ammattimaisena apuna etenkin kolmannella sektorilla sekä asiantuntija-apuna

kulttuuripalveluiden järjestämisessä. Yksi tärkeä tehtävä on hallinnoida alueen tapahtumia ja tiedottaa niistä, jotta vältytään päällekkäisiltä toiminnoilta. Aluetuottaja voi myös järjestää kulttuuritoimijoille tapaamisia, joissa käydään läpi kulttuuripalveluiden tilaa, tulevia tapahtumia sekä suunnitellaan uusia yhteistyömuotoja. Yksi suuri haaste aluetuottajan työssä kuten kaikessa kulttuurityössä on nuorten aktivoiminen ja mukaan toimintaan innostaminen. Ennen kaikkea aluetuottaja toimii kokoavana ja vastuullisena linkkinä kuntien välillä yhtenäistään toimintatapoja. Aluetuottajan tehtävät tulisi kuitenkin rajata tarkasti, jotta aluetuottajan tehtävät pysyvät mahdollisina toteuttaa.

Lampisen (2011) mukaan aluetuottajan tehtävänä olisi myös tarjota ja tiedottaa uusista kulttuurivirtauksista ja kehittää uusia toimintamalleja pysyviksi käytännöiksi. Uusien toimintojen kehittämisen ohella aluetuottajan tehtävä on olemassa olevien kulttuuripalveluiden kehittäminen ja monipuolistaminen ottaen huomioon kunnan tarpeet.

Aluetuottajan palkkaaminen voisi olla toimiva kulttuuripalveluiden tuottamismalli tulevaisuudessa Laaksoharjun (2011) mukaan. Ainakin, jos palkkakuluihin saisi valtion tukea. Aluetuottajan rooli tulisi olla kulttuurimäärärahojen koordinoija EU:lta, läänistä, rahastoilta ja säätiöiltä kuntaan ja kolmannelle sektorille. Aluetuottajan tärkeimpiä tehtäviä olisi myös alueen tapahtumien markkinointi keskitetysti ja nettisivujen päivitys. (Laaksoharju 2011.) Myös Vaissalo (2011) kannattaa aluetuottajaideaa. Näin kulttuurityöntekijöille jäisi enemmän aikaa oman alueensa hoitamiseen, jos aluetuottaja hoitaisi yhteistyökuviot omassa kunnassa ja muiden kuntien kesken.

Kunnan kulttuuritoimen ja aluetuottajan työnkuvia ei tule sekoittaa keskenään. Kulttuuritoimi hoitaa edelleen laissa sille määrätyt tehtävät. Aluetuottaja voi toimia apuna kulttuuritoimen järjestämissä tilaisuuksissa ja tapahtumissa.

Alueellisten taidetoimikuntien palkkaamat läänintaiteilijat työskentelevät oman alueensa ammatti- ja harrastajataiteen hyväksi kehittäen myös taiteiden välistä yhteistyötä. Aluetuottajan toimintaidea on hieman samankaltainen. Aluetuottajan toiminta-alue on kuitenkin pienempi ja yhteistyökunnat ohjaavat aluetuottajan työtä. Aluetuottajan tehtävä on myös toimia enemmän kulttuuripalvelujen

järjestäjien tukena ja apuna kuin järjestää itse tapahtumia ja kulttuuripalveluita. Läänintaiteilijan ja aluetuottajan työtehtävissä on myös yhtenäisyyksiä kuten kulttuurin yhteistyön kehittäminen ja asiantuntijana toimiminen.

Laaksoharjun (2011) mukaan jako työajan kesken tulisi olla 50 % Jalasjärvi, 25 % Karvia ja 25 % Honkajoki aluetuottajan työajasta. Lampinen (2011) ehdottaa jakoa asukasluvun mukaan tai nykyisen palvelutarjonnan mukaan. Webropol-kyselyssä vastaajat ehdottivat jakoa

- asukasluvun mukaan
- aluetuottajan palveluiden tarpeen mukaan
- päivittäisen jaon mukaan; 1-2pv/kunta/viikko, tapahtumien aikaan painottuu tapahtumakuntaan
- työajan mukaan; Jalasjärvi 50 %, Karvia 30 % ja Honkajoki 20 %
- paikkakunnan koon mukaan; jos mukana on isompi paikkakunta, sillä on todennäköisesti enemmän resursseja käytettävissään. Tässä tapauksessa aluetuottaja voisi keskittyä pienempiin kuntiin.

Suupohjan Kulttuuriyhdistys ry ei järjestä omia tapahtumia vaan on mukana muiden tahojen tapahtumien suunnittelussa sekä toiminnan kehittämisessä. Yksi työntekijä ei ehdi tekemään kaikkea, joten priorisointia tulee tehdä. Yhdistys pyrkii yhdistämään toimintansa valmiiden kulttuuriviikkojen yhteyteen ja toteuttamaan tapahtumia yhdistysten ja harrastajien kanssa yhteistyössä. Yhteistyö toimii vapaasti, joko toimijat on yhteydessä yhdistykseen tai toisin päin. (Ahonen 2011.)

Suupohjan Kulttuuriyhdistys ry vastaa siitä, että työ jakaantuu tasaisesti kaikkien mukana olevien kuntien kesken. Toiminta perustuu seudullisuuteen ja se huomioidaan hankkeissa, joita on tasapuolisesti ympäri seutukuntaa. Esimerkiksi osa näyttelyistä järjestetään myös kiertävinä. (Ahonen 2011.) Toiminnanjohtaja Ahonen (2011) painottaa, että yhdistys ei painota toimintaansa tiettyyn kuntaan, vaan jos jotain järjestetään, se pyritään järjestämään kaikissa kunnissa. Ahosen tehtävät ovat laajat yhdistyksessä, sillä hän on ainoa työntekijä. Rahaliikenne, tiedottaminen, toiminnan suunnittelu ja toteutus, kokouksissa käyminen ja yhdistyksen hallituksen sihteerinä toimiminen sekä projektipäällikkönä toimiminen hankkeissa kuuluu Ahosen tehtäviin. Hän kuvaileekin itseään tehtävien puolesta kulttuurin sekatyöläiseksi.

Suupohjan Kulttuurityhdistyksen käytäntö, jossa toiminnanjohtajaa ohjaa hallitus, sisältäen jokaisesta jäsenkunnasta edustajan, kuulostaa varsin järkevältä. Jos aluetuottaja palkattaisiin kolmannelle sektorille perustamalla uusi yhdistys, vaatisi se taas aktiivisia toimijoita laittamaan toimintaa alulle. Haastatteluista ilmi tullut mielipide korosti myös sitä, että aluetuottajan tulisi olla tavattavissa myös omassa kunnassa. Tämän vuoksi aluetuottajalla voisi olla kussakin kunnassa toimistotilat esimerkiksi kunnantalolla, jossa hän työskentelisi tietyn ajan viikosta.

Ihmisenä aluetuottajan pitäisi olla moniosaaja. Hänen tulisi hallita tuotannon eri osa-alueet ja häneltä tulisi löytyä myös tuotantoteknistä osaamista. Häneltä vaadittaisiin myös ihmisenä paljon, sillä kaikkien kanssa pitäisi tulla hyvin toimeen.

6 POHDINTAA

Kulttuuri on olennainen osa yhteiskuntaa ja ihmisen hyvinvointia. Se merkitsee paljon niin yksilölle kuin yhteisöllekin. Kuntien kulttuuritoimien lisäksi kulttuuripalveluita tuottavat kolmannen sektorin toimijat, usein myös kunnan tuella. Tutkimukseni kohteena olevat kolme kuntaa ovat kooltaan pieniä kuntia asukasluvun perusteella ja kulttuuritoiminnoiltaan melko erilaisia. Haastatteluvastauksien perusteella missään kunnassa ei koettu, että kulttuurin tila olisi todella huolestuttava.

Aluetuottajamallin pohtiminen sai vastaajat miettimään kulttuuripalveluiden tilaa omassa kunnassa sekä mahdollisia kehittämisen kohteita ja kehittämisen keinoja. Kehittämistyössä tulee ottaa huomioon alueen toimijat sekä kunnan ja sen asukkaiden tarpeet, ikäjakauma ja jo olemassa olevat palvelut. Aluetuottajamallia voisi tulevaisuudessa käyttää kulttuuripalveluiden tuottamiseen, vanhan säilyttämiseen ja uuden kehittämiseen. Aluetuottajamalli lisäisi kunnan resursseja tuottaa kulttuuripalveluita ja helpottaisi toimijoiden työtä, sillä aina löytyisi joku, jonka puoleen kääntyä. Yhdessä keskustelemalla löytyy helpommin ratkaisu kuin yksin päähkäilemällä. Aluetuottajamallin toteuttaminen vaatisi kuitenkin oikeanlaista asennoitumista kaikilta alueen kulttuuritoimijoilta.

Alueen menestys riippuu sen ”human powerista”, tahtotilasta, arvoista, luovuudesta ja organisaatiosta enemmän kuin paikan sijainnista tai sen luonnonvaroista. Paikkojen tulevaisuus riippuu myös niiden omasta yhteistyökyvystä. Ne paikat tulevat menestymään, jotka ovat taitavimpia kehittämään yhteistyötä toimijoiden kesken ja markkinoimaan osaamisensa uskottavasti. Markkinointi ei ole vain jonkin ryhmän tehtävänä kunnassa, vaan markkinointiajattelun tulisi ulottua kaikille tasoille. Myös tässä tarvitaan uusien asioiden oppimisen lisäksi asenteiden muuttumista, mikä vaatii aina oman aikansa. (Rainisto 2004, 15.)

Ilman oikeaa asennetta ei yhteistyö kunnissa onnistu. Kaikkien toimijoiden sekä kuntalaisten tulisi yhdistää voimansa pienen kunnan kulttuuripalveluiden puolesta. Kulttuurin säilyvyys lähtee omasta motivaatiosta ja halusta kehittyä ja toimia. Aluetuottajamalli ei tietenkään yksin pystyisi takaamaan kulttuuripalveluiden

monipuolista säilyvyyttä tulevaisuudessa pienissä kunnissa, mutta se on yksi vaihtoehto palveluiden tuottamisen helpottamiseen.

Jos aluetuottajamallia lähtisi toteuttamaan, toiminta-alueen yhteistyökunnat tulisi valita tarkkaan. Yhteistyökunnat samasta seutukunnasta mahdollistaisi seutukunnallisten hankerahoitusten hakemisen. Laaksoharjun (2011) mielestä aluetuottajan palkkaaminen ei ehkä juuri tällä hetkellä ole mahdollista, mutta uudet kuntarakenteet tekevät kulttuurityöntekijöistä aluetuottajia. Tämä siksi, että kuntaliitokset pakottavat kulttuurityöntekijät toimimaan entistä laajemmilla alueilla. Tämä vaatii kuntien kulttuurityöntekijöiltä sopeutumiskykyä.

Eräänlaista aluetuottajamallia toteutetaan jo Suupohjan alueella Suupohjan Kulttuuriyhdistys ry:n toimesta. Aluetuottajamallia on tutkittu ja esitetty käytäntöön myös muualla, kuten Etelä-Pohjanmaalla Kuusiokuntien alueella. Eteläpohjalaiset Spelit kansanmusiikkiyhdistys ry toteutti Etelä-Pohjanmaan liiton maakuntahallituksen myöntämällä alueellisella kehittämistuella Seutukunnallisen aluetuottajamallin kehittämishankkeen vuosina 2006-2007. Hankkeen tavoitteena oli kehittää uusi aluetuottajamalli Kuusiokuntien alueelle ja samalla luoda ja vahvistaa kulttuuritoiminnan yhteistyötä ja verkostoja seutukunnalla. Tavoitteena oli myös vahvistaa uutta innovatiivista toimintatapaa ja turvata seutukunnallisen tapahtumatuottamisen osaamisen jatkuvuus. (Seutukunnallisen aluetuottajamallin kehittämishanke, [viitattu 30.11.2011].)

Hankkeen case-tapahtumana toimi Spelit ry:n ja Kuusiokuntien tuottama kansanmusiikki- ja tanssitapahtuma Eteläpohjalaiset Spelit. Hankkeen yksi tavoite oli luoda kyseisestä tapahtumasta seutukuntaa koskeva ammattimaisesti tuotettu kulttuuritapahtuma, joka onnistuneella toteutuksella tulisi osoittamaan seutukunnallisen tapahtumatuotannon tarpeellisuuden. Hankeen aikana luotiin alustava aluetuotantomalli alueellisesta kulttuurituotannosta. Aluetuotantomallin suunnitelmassa kunnallinen kulttuurituotanto ulkoistetaan ja seutukunnallista kulttuurituotantoa hoitamaan perustetaan alueellinen kulttuurituotantokeskus. Keskuksen toiminnasta vastaa kulttuurituotantoon erikoistunut yritys, yhdistys tai osuuskunta, joka perustetaan seutukunnalle erikseen. Keskuksen hallinnossa on mukana kulttuurialan ja sidosryhmien edustajia kustakin kunnasta. Kaksi kulttuurikeskuksessa kokopäiväisenä työskentelevää aluetuottajaa koordinoivat

koko seutukunnan kulttuurituotantoa ja yhteistyöalueen kunnat hankkivat tuotantokeskukselta erilaisia korkeatasoisia kulttuuripalveluita ostopalveluina. (Seutukunnallisen aluetuottajamallin kehittämishanke, [viitattu 30.11.2011].) Kulttuurikeskuksesta olisi hankeraportin mukaan paljon hyötyä alueelle:

Kulttuurituotantokeskus lisää seutukunnan vetovoimaa sekä näkyvyyttä alueellisesti, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti. Tuotantokeskus lisää alueen asukkaiden, yritysten ja työntekijöiden hyvinvointia, tukee matkailua, ja herättää kiinnostusta paluumuuttoa harkitseville, etenkin lapsiperheitä ajatellen. Samalla Tuotantokeskus tuo uutta työllisyyttä alueelle ja toimii yhteistyökumppanina olemassa oleville kulttuuri-instituutioille, kuten kansalaisopistolle, musiikkiopistoille, harrastajateattereille ja muille kulttuuritoimille. (Seutukunnallisen aluetuottajamallin kehittämishanke, [viitattu 30.11.2011].)

Tulevaisuudessa kulttuurin toimintatapoja tullaan miettimään ja kehittämään kuntarakenteiden muuttuessa. Toivottavaa on, että vielä silloin löytyy aktiivisia kulttuuritoimijoita myös kolmannelta sektorilta. Aluetuottajan avulla eri kulttuuritoimijat löytävät toisensa ja pystyvät verkostoitumaan. Jatkossa toimijat pystyisivät myös hyödyntämään toisiaan tekemässään kulttuurityössä ja säilyttämään toimintansa aktiivisena. Kulttuurin tekemisen kuvaamiseen sopii hyvin Pohjois-Satakunnan kulttuuriverkosto -hankkeen (2002) loppuraportista lukemani tuntemattoman ruonoilijan teksti:

Tarvitsemme enemmän hyväksyntää, vähemmän hyljeksintää. Enemmän tekijöitä, vähemmän puhujia. Enemmän niitä jotka sanovat "se voidaan tehdä". Vähemmän niitä, jotka sanovat "ei siitä mitään tule". Enemmän niitä, jotka innostavat muita luottamuksellaan. Vähemmän niitä, jotka heittävät kylmää vettä kenen tahansa niskaan, joka vain uskaltaa ottaa yhdenkin askeleen oikeaan suuntaan. Enemmän niitä, jotka menevät asian ytimeen ja tekevät jotakin asian hyväksi. Vähemmän niitä, jotka vain arvostelevat vierestä. Enemmän niitä, jotka painottavat sitä mikä on oikein.

Valtioneuvoston selonteossa kulttuurin tulevaisuudesta esitetään kulttuurituotannon ja -palveluiden parantamiseksi ja säilyttämiseksi toimenpide-ehdotuksia. Toimenpide-ehdotuksissa tavoitteena on vahvistaa elinkeino- ja ympäristökeskuskien mahdollisuuksia edistää kulttuuritoimintaa ja työllisyyttä sekä kehittää taiteen ja kulttuurin toimijoiden keskinäistä koordinaatiota ja tiivistää yhteistyötä valtion ja kuntien aluehallinnon toimijoiden kanssa. Lisäksi kehitetään

yhteistyöjärjestelmä taiteen instituutioiden ja vapaan kentän toimijoiden välille sekä parannetaan taiteen ja kulttuurin tukimuotoja. Valtion haasteena on taata kulttuuripalveluiden taso, jatkuvuus ja saatavuus. Tavoitteena on kulttuurityön ja taiteen tekemisen edellytysten kehittäminen sekä paikalliset olot huomioon ottaen kulttuuripalveluiden saatavuuden, saavutettavuuden, jatkuvuuden ja laadun takaaminen koko valtakunnassa. (Valtioneuvoston selonteko kulttuurin tulevaisuudesta 2011, 19-20.)

LÄHTEET

- Ahonen, H. 2011. Toiminnanjohtaja. Suupohjan Kulttuuriyhdistys ry. Sähköpostihaastattelu 9.11.2011.
- Ala-Kantti, E. 2011. Yhdistyksen jäsen. Mannerheimin Lastensuojeluliitto Honkajoen paikallisyhdistys. Sähköpostihaastattelu 6.10.2011.
- Anttila, P. 2006. Ilmaisuu, Teos, Tekeminen ja tutkiva toiminta. Hamina: Aka-tiimi Oy.
- Aronen, K. 1994. Kuntien yhteistyö ja verkostoituminen palvelutuotannossa. Helsinki: Suomen Kuntaliitto Kuntaliiton painatuskeskus. Acta 36.
- Euroopan neuvosto. 1998. Syrjästä esiin: Puheenvuoroja kulttuurista ja kehityksestä Euroopassa. Eurooppa-työryhmän raportti Euroopan neuvostolle. Mikkeli: Taiteen keskustoimikunnan tutkimus- ja tiedotusyksikkö.
- Halonen, J. Päivitetty 11.8.2011. Kuntapohjaiset aluejaot, kuntanumerot ja kuntien lukumäärät. [Verkkosivu]. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. [Viitattu 7.10.2011]. Saatavana: <http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tilastot/aluejaot/Sivut/default.aspx>
- Harrastuspaikat. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Honkajoki: Honkajoen kunta. [Viitattu 7.10.2011]. Saatavana: <http://www.honkajoki.fi/index.php?s=harrastuspaikat&linkit=vapaaaika&kansio=vapaaaika>
- Huhtanen, K. (toim.) 2009. Kunta- ja palvelurakenne uudistuu, mitä tapahtuu kulttuuripalveluille?: Kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut Paras-uudistuksessa. [Verkkojulkaisu]. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. [12.11.2011]. Saatavana: <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/opeku/kulti/kulttuuri/kultilaisunnot/Documents/mit%C3%A4%20tapahtuu%20kulttuuripalveluille.pdf>
- Hyyryläinen, T. & Rannikko, P. (toim.) 2000. Eurooppalaistuva maaseutupolitiikka: Paikalliset toimintaryhmät maaseudun kehittäjinä. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Jalasjärven kunta. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Jalasjärvi: Jalasjärven kunta. [Viitattu 7.10.2011]. Saatavana: http://www.jalasjarvi.fi/site?node_id=1083
- Kainulainen, K. 2000. Monimuotoinen maaseutukulttuuri: Kehittämisenäkökulmia Suupohjan ja Koillis-Savon seutukunnista. Seinäjoki: Helsingin yliopiston Maaseudun tutkimus- ja koulutuskeskus. Sarja A:5.

- Kamppi, L. 2011. Sivistystoimenjohtaja. Honkajoen kunta. Sähköpostihaastattelu 23.9.2011.
- Karhio, K. 2000. Paikallisen kumppanuuden pitkä tie. Teoksessa Hyyryläinen, T. & Rannikko, P. (toim.) Eurooppalaistuva maaseutupolitiikka: Paikalliset toimintaryhmät maaseudun kehittäjinä. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.
- Karvian kunta sanoin ja luvuin. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Karvia: Karvian kunta. [Viitattu 7.10.2011]. Saatavana: <http://www.karvia.fi/index.php?sivu=1/2>
- Kearney, B, Boyle, G & Walsh, J. 1994. EU LEADER I Initiative in Ireland: Evaluation and Recommendations. Dublin: Department of Agriculture, Food and Forestry. Environmental Publications.
- Keskimääräinen kuntakoko Suomessa 1917-2011. Ei päiväystä. [Excel-tilaus]. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. [Viitattu 7.10.2011]. Saatavana: <http://www.kunnat.net/fi/tietopankit/tilastot/aluejaot/kuntien-lukumaara/Sivut/default.aspx>
- Koivula, L. 2011. Puheenjohtaja, ohjaaja. Karvian Teatteriyhdistys ry. Sähköpostihaastattelu 23.9.2011.
- Kulttuuripalvelut. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Karvia: Karvian kunta. [Viitattu 11.11.2011]. Saatavana: <http://www.karvia.fi/index.php?sivu=1/21/30/97>
- Kulttuuritoimi. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Jalasjärvi: Jalasjärven kunta. [Viitattu 7.10.2011]. Saatavana: http://www.jalasjarvi.fi/site?node_id=1204
- L 3.8.1992/728. Laki kuntien kulttuuritoiminnasta.
- L 1995/365. Kuntalaki.
- L 1999/731. Suomen perustuslaki.
- Laaksoharju, M. 2011. Nuoriso- ja kulttuurisihteeri. Karvian kunta. Sähköpostihaastattelu 23.9.2011.
- Lampinen, H. 2011. Nuorisosihteeri. Jalasjärven kunta. Sähköpostihaastattelu 23.9.2011.
- Pitkäranta, A. 5.2.2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle: Työkirja. [Verkkojulkaisu]. Satakunnan AMK. [Viitattu 4.10.2011]. Saatavana: http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaranta.pdf

- Pohjois-Satakunnan kulttuuriverkoston luominen. 2002. Hankesuunnitelma: Liite kehittämishankehakemukseen. Karvian Teatteriyhdistys ry. Julkaisematon.
- Pohjois-Satakunnan kulttuuriverkosto: Loppuraportti. 2002. Karvian Teatteriyhdistys ry. Julkaisematon.
- Rainisto, S. 2004. Kunnasta brändi?. Vammala: Kunnallisalan kehittämissäätiö. Polemia-sarja 54.
- Seutukunnallisen aluetuottajamallin kehittämishanke 2006–2007 Kuusiokunnissa: Loppuraportti. [Viitattu 30.11.2011]. Julkaisematon.
- Shucksmith, M. 1998. Rural and Regional Policy Implementation: Issues Arising from the Scottish Experience. Teoksessa Pasi Saukkonen & Hilkka Vihinen. Rural and regional Development. University of Helsinki. Mikkeli institute for Rural Research and Training.
- Suupohjan kulttuuriasiamieshanke: Tavoitteet. 7.6.2002. Liite hankehakemukseen. Kauhajoki-Seura ry. Julkaisematon.
- Suupohjan kulttuuriasiamieshanke I: Loppuraportti. 2002. Kauhajoki-Seura ry. Julkaisematon.
- Suupohjan Kulttuuriyhdistyksen esittely. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Suupohjan Kulttuuriyhdistys ry. [Viitattu 7.11.2011]. Saatavana: http://portaali.suupohja.fi/site?node_id=1237
- Tunnuslukuja. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Honkajoki: Honkajoen kunta. [Viitattu 7.10.2011]. Saatavana: <http://www.honkajoki.fi/index.php?s=tunnuslukuja&linkit=kuntatieto&kansio=kuntatieto>
- Vaissalo, J. 2011. Kulttuurisihteeri. Jalasjärven kunta. Sähköpostihaastattelu 23.9.2011.
- Valtioneuvoston selonteko kulttuurin tulevaisuudesta. 2011. [Verkojulkaisu]. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2011:8. [Viitattu 16.11.2011]. Saatavana: <http://www.okm.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2011/liitteet/OKM08.pdf?lang=fi>
- Virtanen, R. 2011. Toiminnanjohtaja, ohjaaja. Karvian Nuorisoseuran Teatteri Sampola. Sähköpostihaastattelu 23.9.2011.
- Winqvist, D. 30.12.2010. Kunnalliset kulttuuripalvelut. [Ppt-esitys]. Helsinki: Kuntaliitto. [Viitattu 8.11.2011]. Saatavana:

<http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/opeku/kulti/kulttuuri/Sivut/default.aspx>

Winqvist, D. Päivitetty 3.11.2011. Kulttuuripalvelut. [Verkkosivu]. Helsinki: Suomen Kuntaliitto. [Viitattu 11.11.2011]. Saatavana: <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/opeku/kulti/kulttuuri/Sivut/default.aspx>

Yhdistykset. Ei päiväystä. [Verkkosivu]. Honkajoki: Honkajoen kunta. [Viitattu 7.10.2011]. Saatavana: <http://www.honkajoki.fi/index.php?s=yhdistykset&linkit=vapaaaika&kansio=vapaaaika>

Ylitalo, K. 2005. Palveluja yhteistyössä – kunnat valintojen edessä: Sosiaali- ja terveyspalvelujen seudullinen yhteistyö verkostoitumiseen ja työnjakoon perustuvana monitoimijaisena mallina. Helsinki: Suomen Kuntaliitto Oulun yliopisto, Hoitotieteen ja terveystieteiden laitos. Acta 177.

LIITTEET

LIITE 1 Webropol-kysely lautakunnille

Alueellinen kulttuurituottaja

Tutkimus selvittää sivistys/vapaa ajanlautakunnan jäsenten mielipiteitä oman kunnan kulttuuripalveluista sekä kunnan että kolmannen sektorin (seurat, yhdistykset jne.) järjestämän tarjonnan osalta. Lisäksi tutkimus pyrkii selvittämään, miten kulttuuripalveluita voisi kehittää sekä voisiko aluetuottajan palkkaaminen kolmen kunnan alueelle olla toimiva ratkaisu ja miten sen voisi toteuttaa. Tässä tapauksessa yhteistyökunniksi on valittu Karvia, Honkajoki ja Jalasjärvi. Aluetuottaja voisi toimia esimerkiksi apuna tuotannollisissa tehtävissä sekä kunnan että kolmannen sektorin järjestämissä kulttuuripalveluissa. Etenkin kolmannella sektorilla aluetuottaja voisi toimia innostajana ja ammattimaisena apuna kulttuuriharrastajille muun muassa seuroissa ja yhdistyksissä. Aluetuottajan tehtävä olisi vähentää kulttuurin tekijöiden työtaakkaa omalla panoksellaan, lisätä kuntien yhteistyötä sekä tehostaa kulttuuripalveluita toiminta-alueellaan. Aluetuottaja voisi mahdollisesti myös turvata pienten kuntien kulttuuripalveluiden säilymisen tulevaisuudessa.

Tähdellä merkityt kysymykset ovat pakollisia, vastaathan kaikkiin kysymyksiin.

PERUSTIEDOT *

1) Ikä

2) Sukupuoli *

j ☐ Nainen j ☐ Mies

3) Kunta *

j ☐ Karvia j ☐ Honkajoki j ☐ Jalasjärvi

KUNNAN TARJOAMAT KULTTUURIPALVELUT *

4) Valitse parhaiten mielipidettäsi vastaava vaihtoehto. *

1 Täysin eri mieltä

2 Jokseenkin eri mieltä

3 En osaa sanoa

4 Jokseenkin samaa mieltä

5 Täysin samaa mieltä

Kulttuuripalvelut on järjestetty hyvin * ☐ ml ☐ j ☐ ml ☐ j ☐ ml ☐ j ☐ ml ☐ j

Kulttuuripalveluita on kunnassa tarpeeksi * ☐ ml ☐ j ☐ ml ☐ j ☐ ml ☐ j ☐ ml ☐ j

Kulttuuritapahtumat on sijoittunut tasaisesti vuoden mittaan * ml j ml j ml j ml j ml j

Lapsille suunnattua kulttuuria on riittävästi * ml j ml j ml j ml j ml j

Nuorille suunnattua kulttuuria on riittävästi * ml j ml j ml j ml j ml j

Aikuisille suunnattua kulttuuria on riittävästi * ml j ml j ml j ml j ml j

Vanhuksille suunnattua kulttuuria on riittävästi * ml j ml j ml j ml j ml j

5) Miten usein käytät kunnan järjestämiä kulttuuripalveluita? *

Päivittäin ml j Viikoittain ml j Kuukausittain ml j

yli 5 kertaa vuodessa ml j 1-3 kertaa vuodessa ml j En koskaan ml j

6) Mitä kunnan tarjoamia kulttuuripalveluita käytät?

KOLMANNEN SEKTORIN TARJOAMAT KULTTUURIPALVELUT *

7) Valitse parhaiten mielipidettäsi vastaava vaihtoehto. *

1 Täysin eri mieltä

2 Jokseenkin eri mieltä

3 En osaa sanoa

4 Jokseenkin samaa mieltä

5 Täysin samaa mieltä

Kolmannen sektorin kulttuuripalvelut on järjestetty hyvin * ml j ml j ml j ml j ml j

Kolmannen sektorin tarjoamia kulttuuripalveluita on tarpeeksi * ml j ml j ml j ml j ml j

Lapsille suunnattua kulttuuria on riittävästi * ml j ml j ml j ml j ml j

Nuorille suunnattua kulttuuria on riittävästi * ml j ml j ml j ml j ml j

Aikuisille suunnattua kulttuuria on riittävästi * ml j ml j ml j ml j ml j

Vanhuksille suunnattua kulttuuria on riittävästi * ml j ml j ml j ml j ml j

8) Miten usein käytät kolmannen sektorin järjestämiä kulttuuripalveluita? *

Päivittäin ml j Viikoittain ml j Kuukausittain ml j

yli 5 kertaa vuodessa ml j 1-3 kertaa vuodessa ml j En koskaan ml j

9) Mitä kolmannen sektorin tarjoamia kulttuuripalveluita käytät?**KEHITTÄMINEN *****10) Valitse parhaiten mielipidettäsi vastaava vaihtoehto. ***

1 Täysin eri mieltä

2 Jokseenkin eri mieltä

3 En osaa sanoa

4 Jokseenkin samaa mieltä

5 Täysin samaa mieltä

Kulttuuri merkitsee paljon kunnalle ja sen asukkaille * ml j ml j ml j ml j ml j

Kulttuuripalveluiden monipuolisempi tarjonta lisääisi kunnan kiinnostavuutta * ml j ml j ml j ml j ml j

Nykyinen palvelutarjonta on yksipuolista * ml j ml j ml j ml j ml j

Tapahtumatarjontaa tärkeämpää on kehittää pysyviä toimintoja ja ympärivuotista tarjontaa * ml j ml j ml j ml j ml j

11) Millaisia kulttuuripalveluita haluaisit lisää? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

c ef Koko perheen ja lastentapahtumia

c ef Markkinoita

c ef Teatteria

c ef Taidenäyttelyitä

c ef Musiikkitapahtumia esim. keikkoja tai konsertteja

c ef Alaikäisille nuorille suunnattuja tapahtumia esim. disco

c ef Tansseja ja iltamia

- ☐ ☐ Koulutuksia ja kursseja
- ☐ ☐ Harrastetoimintaa aikuisille
- ☐ ☐ Harrastetoimintaa lapsille
- ☐ ☐ Muuta, mitä?

12) Mitä seikkoja kulttuuripalveluiden kehittämisessä pitäisi ottaa huomioon? Voit valita useamman vaihtoehdon. *

- ☐ ☐ Lisää tekijöitä
- ☐ ☐ Lisää rahoitusta
- ☐ ☐ Lisää tiloja
- ☐ ☐ Monipuolisempi tarjonta
- ☐ ☐ Tasaarvoinen saatavuus
- ☐ ☐ Muuta, mitä?

13) Miten kuntien välistä yhteistyötä tulisi tiivistää? *

14) Millaisia esteitä yhteistyölle voi olla? *

ALUEELLINEN KULTTUURITUOTTAJA *

15) Valitse parhaiten mielipidettäsi vastaava vaihtoehto. *

- 1 Täysin eri mieltä
- 2 Jokseenkin eri mieltä
- 3 En osaa sanoa
- 4 Jokseenkin samaa mieltä
- 5 Täysin samaa mieltä

Aluetuottajan palkkaaminen olisi tarpeellista * ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Aluetuottajan palkkaaminen olisi mahdollista * ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

Aluetuottaja mahdollistaisi tulevaisuudessa kulttuuripalveluiden säilymisen pienillä paikkakunnilla * ml j ml j ml j ml j
ml j

Aluetuottaja lisäisi kuntien välistä yhteistyötä * ml j ml j ml j ml j ml j

Aluetuottajan palkkaaminen lisäisi kulttuuripalvelutarjontaa kunnissa * ml j ml j ml j ml j ml j

16) Miten aluetuottajamalli tulisi mielestäsi rahoittaa? *

17) Mitkä kunnat olisivat mielestäsi parhaat yhteistyökumppanit omalle kunnallesi? Miksi? (Valitse max. kolme kuntaa.) *

18) Miten aluetuottajan työaika tulisi jakaa kuntien kesken? *

19) Palautetta kyselystä?

Kiitos vastauksistasi ja mukavaa syksyn jatkoa!